WBLMagazine

JAARGANG 45 - Nummer 138 - December 2025

UITGAVE VAN DE WERKGROEP BEHOUD LOPIKERWAARD

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Bericht van de penningmeester

Het jaar 2025 loopt ten einde en snel zal het 2026 zijn. Met het nieuwe jaar komt het onvermijdelijke verzoek van de penningmeester om uw jaarlijkse contributie/donatie te betalen.

In deze tijd waarin alles duurder wordt heeft de WBL besloten de contributie niet te verhogen:

€ 20,- voor één persoon en € 25,- voor een gezinslidmaatschap.

Een extra bijdrage wordt altijd gewaardeerd. U kunt uw contributie/donatie overmaken op bankrekening NL39 INGB 0001 0530 29 t.n.v. Penningmeester Stichting WBL. Bij voorbaat dank.

De WBL is erkend als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Uw contributie/donatie is hierdoor aftrekbaar van uw belastbaar inkomen.

IN DEZE UITGAVE:

Van de redactie	Pag. 1
Onderhoud elzen in begroting	Pag. 1
Van onze voorzitters	Pag. 2
Wil Ligthart stelt zich voor	Pag. 5
Donateursdag 2025	Pag. 6
Cabauw en Zevender	Pag. 8
Voedselbos Lopik	Pag. 10
Amerikaanse rivierkreeft	Pag. 12
De Witte Swaen	Pag. 15
5,6 miljoen in natuurbeheer	Pag. 21
Stichting Groene Hart	Pag. 22
Vogelwandeling	Pag. 23
Basiskwaliteit natuur	Pag. 26
Willeskop heringericht	Pag. 26
Pimpelmezeninvasie	Pag. 26
Nieuw fietsroutenetwerk	Pag. 27
Duurzaam tuinieren	Pag. 28
H5N1-virus	Pag. 31
Wadende vrouw	Pag. 32

COLOFON

WBL Magazine
is een uitgave van de Stichting Werkgroep Behoud Lopikerwaard (WBL)

Bankrekening:
NL39 INGB 0001 0530 29
t.n.v. Penningmeester
Stichting WBL

De stichting is ingeschreven in het stichtingenregister K.v.K. onder nr. 41179802

Redactie:
Waldien Burger
redactie@werkgroepbehoudlopikerwaard.nl

Vormgeving & opmaak
Jan Kooijman

Foto omslag:
Herbert Ziher

Bestuur WBL

Voorzitter(s):
Ronald Meijer
Henriëtte Keijzer
Secretaris:
Irene Schuller
06-28407546
Penningmeester en ledenadministratie:
Leon Snoek
Leden van het bestuur
Leo van den Berg
Wim Boesten
Wil Ligthart

De stichting heeft de ANBI-status
RSIN/fiscaal Nr. 804125776

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Van de redactie

Ditmaal meer een herfst- dan een winterfoto van onze 'huisfotograaf' Herbert Ziher op het decembernummer van het WBL Magazine. Omdat de winters tegenwoordig meer voelen als herfst. Maar ook omdat het beeld past bij de rol die de WBL steeds nadrukkelijker speelt. Het bestuur spant als een spin haar web over de Lopikerwaard. Attent op elke verstoring, terwijl ze op veel fronten tegelijk organisaties bij elkaar brengt, die allemaal hun eigen deelgebied vertegenwoordigen. Een greep uit het aantal lopende projecten vindt u in het overzicht dat de beide voorzitters geven op pagina 2,3 en 4.

Spinnenwebben, één van de wonderen van de natuur. Soms irritant, als je er met je gezicht in loopt. Maar zeker op vochtige herfstdagen zo mooi! Ik voel me altijd schuldig als ik er een kapot maak. Al dat werk voor niets. 'Sorry spin', zeg ik dan. Verbeeld ik het me of heb ik dit jaar minder spinnenwebben gezien? Of is dat omdat er weinig dauw en geen nachtvorst zijn geweest, waardoor ze niet opvallen?

Ook in dit WBL Magazine weer van alles over de Lopikerwaard. Soms gewoon leuk om te weten. Soms goed om je te realiseren hoe onze omgeving verandert. En fijn om te weten dat veel mensen zich inzetten om het gebied mooi te houden of mooier te maken.

We wachten af of we dit jaar wel een aantal winterse dagen krijgen. Vormgever Jan Kooijman en ik wensen u veel leesplezier en ontvangen uiteraard graag uw suggesties voor verbetering en onderwerpen voor een volgend WBL Magazine.

Waldien Burger

Onderhoud elzen in begroting Montfoort

De gemeenteraad van Montfoort heeft verzocht de begroting voor 2026 zo aan te passen dat er tussen 1 januari en 15 maart onderhoud wordt gepleegd aan struiken en elzen aan de kaden.

Elzen hebben grote waarde voor biodiversiteit van planten en dieren en de kaden hebben cultuurhistorische waarde. In het kader van milieu, natuur en diversiteit mag dat niet verloren gaan. Voor het onderhoud wordt advies gevraagd aan het Collectief Lopikerwaard.

WBL Magazine digitaal

Leden/donateurs ontvangen dit WBL Magazine per post in gedrukte vorm.
Er bestaat ook een mogelijkheid om het WBL Magazine digitaal per e-mail te ontvangen. Dat bespaart papier en verzendkosten.

Wilt u voortaan het Magazine digitaal ontvangen maak dit dan per e-mail kenbaar. Dit geldt alleen voor leden/donateurs.

Alle andere belangstellenden kunnen het Magazine online lezen op onze website.

Van onze voorzitters

Momenteel heeft de Werkgroep Behoud Lopikerwaard (WBL) een kleine 20 dossiers in behandeling en is betrokken bij verschillende bestuurlijke ontwikkelingen. Zie ons jaaroverzicht en eerdere publicaties voor een volledig overzicht. We volstaan hier met een update van de dossiers waar recente ontwikkelingen in zijn.

Utrechts Programma Landelijk gebied (UPLG)
De Utrechtse Waarden (ook wel het buitengebied van de Lopikerwaard: de gemeenten Lopik, Montfoort, Oudewater, Woerden en IJsselstein) is benoemd als een kerngebied van het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG) van de provincie Utrecht. Op 15 december 2023 tekenden de betrokken gemeenten, het waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en provincie Utrecht een intentieverklaring voor een gezamenlijk plan van aanpak voor dit gebied: natuur, water, landbouw, landschap en klimaat zijn daarin de speerpunten. De combinatie van deze speerpunten vraagt om maatwerk voor dit gebied met veenweide, polder en open landschap.
De Lopikerwaard kan gebruik maken van het budget voor de provincie Utrecht van ca 249 miljoen euro.
De WBL praat mee in alle ambtelijke en bestuurlijke overleggen over de totstandkoming van het UPLG. De visie van de WBL is dat het Groene Hart en de Lopikerwaard is ontstaan en eeuwenlang is behouden door onze boeren. Zonder boeren geen open landschap, maar woonwijken en industrie, en zonder verdienmodel geen boeren. Extensivering van veeteelt en beheer van het landschap moet voor de boer dan ook gecompenseerd worden. Wij spreken veel boeren en de overgrote meerderheid wil absoluut zijn steentje bijdragen. Maar wel op basis van langdurige financiële compensatie/beloning en niet door eenmalige subsidies.
Lopende UPLG projecten zijn kleine landschapselementen, fiets en belevingsroutes, waterinundatie. Recent is onder aansturing van het Collectief Lopikerwaard de aanpak van de zogenaamde groen-blauwe dooradering uitgewerkt. Dit project is gericht op het inrichten van ca 10% van de slootkanten voor slootkantbeheer ter verbetering van de waterkwaliteit en vooral de biodiversiteit langs en in sloten. Bij dit project wordt onderkend dat er ook iets gedaan moet worden aan de niet in Nederland thuishorende Amerikaanse rivierkreeften. Daarover treft u in dit Magazine een artikel aan.

Bij het uitkomen van dit WBL Magazine is hoogstwaarschijnlijk het UPLG door de provincie vastgesteld. Vanuit de provincie en gemeenten zal een brede communicatie over dit programma plaatsvinden.

Regio Deal De Fundamentele Waarde(n) van het Groene Hart
De gemeenten Lopik, Bodegraven-Reeuwijk, Krimpenerwaard, Molenlanden en Vijfheerenlanden hebben samen met circa 25 partners een voorstel ingediend voor een Regio Deal gericht op het gebied van het Groene Hart van Nederland. Het Rijk heeft een toekenning gedaan van **€ 18 miljoen** voor deze Regio Deal. De deal richt zich op drie pijlers:
Vitale kernen en een sterk buitengebied met sterke gemeenschappen. Gemeente Lopik
Toekomstbestendige landbouw en een breed economisch perspectief. Gemeente Lopik
Een gezond en iconisch landschap met hoge belevingswaarde. Gemeente Lopik en overige gemeenten van de Lopikerwaard

Ook bij de uitwerking van de regiodeal is de WBL betrokken. Het basisprogramma ligt klaar. De start van de uitvoeringsfase van de eerste projecten staat gepland vanaf januari 2026. Voor Lopik betekent dit dat de gemeente samen met de andere deelnemende gemeenten concreet gaat werken aan projecten binnen de drie genoemde pijlers. Denk aan versterking van dorpse voorzieningen, ondersteuning van landbouwbedrijven in transitie en versterking van het landschap van het Groene Hart.

Voor bewoners: u kunt ervan uitgaan dat er de komende jaren initiatieven komen die impact hebben op leefbaarheid en voorzieningen in de kernen en het buitengebied. Voor ondernemers en landbouw: er komen kansen (en mogelijk subsidies of ondersteuning) voor toekomstbestendige landbouwmethoden en het benutten van het landschap voor bijvoorbeeld recreatie/beleving.
Omdat de daadwerkelijke uitvoering vanaf 2026 begint, zit Lopik nu in de voorbereidingsfase: planning, uitwerking en selectie van projecten. In de verkenningsfase waren aanvragen voor circa € 36 miljoen ingediend, terwijl de toegekende rijksbijdrage € 18 miljoen is. Dat betekent keuzes maken welke projecten binnen de schaal van de deal passen.

Klankbordgroep Natura 2000 gebieden
In 2023 heeft het bureau Royal Haskoning een rapport uitgebracht over de mogelijkheden van de status van Natura 2000 gebieden in de Lopikerwaard. Het gaat om de uiterwaarden van de Lek tussen Vianen en Schoonhoven, op de noordoever delen van Willige Langerak en

schiereiland De Bol en aan de zuidoever de Koekoeksche Waard en Kersbergsche/Achthovensche Uiterwaarden. Maar ook gebieden aan de zuidoever die deel uitmaken van de Alblasserwaard dat ook deelneemt aan de klankbordgroep. Doel is om de biodiversiteit terug te brengen naar de situatie van het jaar 2000. Het zijn slikgebieden waar onder andere de kamsalamander en glanshaver voor komen. Onderkend is dat het verdiepen van de Rotterdamse haven tot een grotere stroomsnelheid van de Lek heeft geleid. Samen met bewegingen van waterscooters, speedboten en ook boten van Rijkswaterstaat die tot hoge golven leiden, zorgt dat dat slib meegevoerd wordt en de slikgebieden afkalven. Daarmee verdwijnt de bijbehorende biodiversiteit. Ingrepen in het agrarisch beheer kunnen bijdragen aan het verbeteren van de gebieden, maar gezien de oorzaak van de achteruitgang moet dat heel voorzichtig plaats vinden. Het onteigenen van grond en dat soort maatregelen zonder direct zicht op herstel wordt dan ook niet ingezet. Momenteel is de evaluatie van de bestaande situatie afgerond. In het eerste kwartaal van 2026 worden de beheermaatregelen uitgewerkt.

Gebieden gelegen tegen de Natura 2000 gebieden worden waarschijnlijk meegenomen in deze maatregelen. Besluitvorming wordt verwacht in het tweede of derde kwartaal van volgend jaar. Probleem voor dit moment is dat Rijkswaterstaat en de provincie nog niet op één lijn zitten voor wat betreft aanpassingen van beleid en beheer. Tenslotte is vastgesteld dat in deze Natura 2000 gebieden stikstofdepositie geen probleem is.

Laagvlieggebieden Defensie
In februari 2024 heeft de WBL – samen met andere organisaties zoals Vereniging Weidevogelbescherming Lopik - een zienswijze ingediend op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau - Programma 'Ruimte voor Defensie'. De WBL is niet tegen het oefenen en daarmee ook laagvliegen door helikopters van Defensie, maar dan wel buiten het broedseizoen. Een broedende vogel die vlucht voor een helikopter keert niet meer terug op het nest en het legsel gaat verloren.

Eind oktober is het toetsingsadvies van de Commissie MER over het Nationaal Programma "Ruimte voor Defensie" verschenen. Daarin is uitgebreid aandacht voor de laagvlieggebieden onder andere boven de Lopikerwaard. Er wordt aangegeven dat: "*Voor meerdere behoeften zijn maatregelen nodig die als randvoorwaarden zijn meegenomen. Voorbeelden zijn het beperken van de omvang van het ruimtebeslag of het werken buiten het broedseizoen."* De commissie stelt vast dat een uitwerking prima te maken is: welk oefenprogramma in welk gebied met welke consequenties. Ook rekening houdend met broedende vogels. Defensie is nu aan zet om die uitwerking te maken voor een definitief MER oordeel. Daarmee is ons commentaar op laagvliegen boven de Lopikerwaard goed verwoord meegenomen. Het is nu afwachten hoe Defensie op het Commissie MER advies reageert. De WBL houdt de vinger aan de pols.

Beroep tegen gemeente Montfoort inzake verlenen omgevingsvergunning voor uitbreiding van een intensieve varkenshouderij, huisvestiging voor 18.000 varkens in Linschoten
Op 31 oktober diende het beroep van de WBL samen met een aantal omwonenden tegen de gemeente. De rechtbank heeft ons gelukkig in het gelijk gesteld en het besluit van de gemeente vernietigd. De gemeente had de aanvraag moeten weigeren, omdat de stikstofparagraaf onvoldoende was onderbouwd. De gemeente had daarnaast niet mogen volstaan met een verwijzing naar de provincie. En er had een uitgebreide milieueffectrapportage (MER) moeten worden opgesteld, inclusief een volledige procedure met inspraak voorafgaand en verplicht onafhankelijk advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie MER). Daarnaast had de gemeente de aanvraag kunnen (en moeten) weigeren omdat geen archeologisch onderzoek is uitgevoerd, terwijl dit verplicht is op grond van het geldende bestemmingsplan.

Voor het uitbreiden en wijzigen van een veehouderij moet een passende beoordeling worden gemaakt en kan men niet alleen uitgaan van intern salderen, zoals ook geoordeeld door de Raad van State in december 2024. De gemeente had dit dan ook met terugwerkende kracht moeten toepassen. De uitspraak van de rechtbank hierover is ook voor andere gemeenten en omgevingsdiensten belangrijk als landelijke jurisprudentie voor andere verleende, lopende of toekomstige omgevingsvergunningen. De gehele uitspraak is gepubliceerd op www.rechtspraak.nl zaaknummer 24/4974.

De provincie Utrecht heeft intussen ook een natuurvergunning voor 18.000 varkens geweigerd. De vergunning voor maximaal 6.000 varkens blijft dus leidend. De rechtbank geeft aan dat een bestuurlijke lus (mogelijkheid tot herstel van gebreken binnen dezelfde procedure) niet mogelijk is, omdat de gebreken te omvangrijk zijn en het herstel te veel tijd kost met een onzekere uitkomst. De rechtbank heeft het college opgedragen een nieuw besluit te nemen. De WBL vraagt de gemeente dan ook, nu de oude vergunning van tafel is, de vergunning alsnog binnen de termijn van 8 weken te weigeren op basis van de nieuwe feiten.
De WBL wil benadrukken dat dit beroep tegen de onjuiste vergunning-

verlening van de gemeente was en niet tegen agrariërs in het algemeen. Extensieve agrariërs die gronden beheren met oog voor biodiversiteit en weidevogels zijn wat ons betreft heel belangrijk voor de Lopikerwaard. Wij spannen ons via meerdere samenwerkingsverbanden in om agrariërs te helpen extensiveren.

Uitbreiding fabriek Montfoort
De gemeente Montfoort heeft een intentieverklaring ondertekend voor uitbreiding van de fabriek van bedrijf Vianen Kozijnen met een hoge bedrijfshal van 5.000 m2 en extra verharding van 3.200 m2. Als mogelijkheid wordt daarbij (wederom) de ligging in de kernrandzone genoemd. De WBL heeft bezwaar gemaakt bij de gemeente vanwege de ligging van dit gebied, de grootte van de hal en de, naar ons idee, onjuiste voorstelling van zaken.

Wij juichen het toe als het goed gaat met ondernemers zodat zij kunnen groeien, maar op een zeker moment zijn plekken, die ook oorspronkelijk niet bedoeld waren voor zulke industriële activiteiten en verkeersbewegingen, daardoor gewoonweg te klein en wordt de overlast te groot. Uitplaatsing naar een industriegebied binnen of tegen de Lopikerwaard zou dan de keuze moeten zijn. Daarbij is, om gebruik te maken van de uitzonderingsregel kernrandzone, een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van een groter gebied nodig en die ruimte is er niet. Sterker nog, het is een grote verslechtering, aangezien een oude elzenhaag (beschermd landschapselement), de oude verkavelingsstructuur én het laatste stuk groen op deze plek langs de Hollandsche IJssel zou verdwijnen.
De WBL heeft dan ook aangegeven beroep aan te tekenen, mochten deze plannen doorgezet worden. Dat de gemeente aangeeft dat de ondernemer er maar met de omwonenden uit moet komen is in dit geval onmogelijk.

Beroep tegen gemeente IJsselstein inzake woningbouw Ruimtevaartbaan
De WBL heeft beroep ingesteld bij de Raad van State over de woningbouwplannen Ruimtevaartbaan in IJsselstein. We zijn blij dat wij alsnog gehoor hebben gekregen bij de projectontwikkelaar voor onze bezwaren. Het aangepaste plan is mooier, veel bestaande zichtlijnen voor omwonenden en wandelaars worden behouden. Er is nu meer ruimte voor groen dat ook beleefd kan worden van buiten het plangebied, met behoud van het aantal geplande woningen. Ook hebben wij met de gemeente de afspraak kunnen maken dat wij mee praten over de invulling van Groen Groeit Mee, waarbij natuur en recreatie in de directe omgeving van dit gebied verbeterd kunnen worden. Als de gemeente in een beginstadium, vóór opname van het plan in het Provinciaal Programma Wonen en Werken, beter overlegd had met omwonenden en o.a. de WBL dan had alle moeite en vertraging voorkomen kunnen worden. De WBL zal bij vaststelling van het nieuwe plan het beroep intrekken.

Zonnevelden IJsselstein en visiedocument Wonen in de linten
Door de inbreng van de adviesgroep, waarin de WBL met twee bestuursleden zitting had, heeft de raad in het Uitnodigingskader zonne-energie unaniem besloten dat in het gebied tussen de Hollandsche IJssel en lintbebouwing Achtersloot geen zonnevelden komen (tot 2030). De raad geeft aan dat ons advies hierbij enorm van waarde is geweest. Wij hebben aangegeven dat dit gebied vanwege de cultuurhistorische en recreatieve waarde gevrijwaard moest blijven.
Ook heeft de WBL samen met de HKIJ overlegd met de gemeente over het visiedocument Wonen in de linten. Het is goed dat er meer duidelijkheid en ruimte komt voor het opsplitsen van (voormalige) boerderijen en het ombouwen van stallen naar woningen. Wij waren echter voorafgaand aan dit document niet geconsulteerd en hebben gezamenlijk ook kritiek geuit op dit document. Het is, zeker voor bewoners, onduidelijk waardoor er verkeerde conclusies getrokken werden. Wij zouden graag zien dat er een gemeentelijke visie komt op deelgebieden van deze linten als het gaat om het eventueel verdichten van de linten. Elk deelgebied van de linten heeft zijn eigen karakter, zijn eigen cultuurhistorische en natuurwaarde. De belangrijke linten in het Kromme IJsselgebied zijn uitgesloten van deze visie (vanwege de plannen voor woningbouw), maar dit staat niet vermeld. Er komt een aangepaste versie van het document waarin onze inbreng wordt meegewogen.

Slootdempingen
Er is een overleg geweest met de provincie Utrecht over de illegale slootdempingen, zoals beschreven in het vorige Magazine. De WBL heeft bij de provincie aangegeven dat het ook bij de nieuwe Omgevingswet voor agrariërs nog steeds onduidelijk is dat zij bij slootdempingen een vergunning moeten aanvragen bij de HDSR, de provincie én de gemeente. Op basis van landschap kan dit namelijk een probleem geven waar het lengtesloten betreft in een historische verkaveling. Maar ook als er geen quickscan is gedaan of geen maatregelen zijn genomen voor de natuur, zoals vooraf afvangen. Als niet de juiste vergunningen worden aangevraagd is de consequentie het achteraf weer terug moeten brengen van de sloot. Zeker nu er meer gehandhaafd kan worden met behulp van drones en AI. Wij vragen dan ook om meer duidelijkheid en samenwerking vanuit de drie overheden, zodat men weet wat er wél en niet kan. De WBL heeft aangeboden de handhavers bij HDSR en ODRU en ambtenaren meer op de hoogte te brengen van de unieke verkavelingsstructuren in de Lopikerwaard.

Even voorstellen: Wil Ligthart, nieuw bestuurslid WBL

Sinds dit voorjaar is Wil als algemeen bestuurslid tot het bestuur van WBL toegetreden. Het bestuur is blij met het nieuwe bestuurslid, er zijn nogal wat lopende projecten die over de bestuursleden verdeeld moeten worden. In dit Magazine vindt u zijn eerste stuk over de Amerikaanse rivierkreeft.

Sinds een paar jaar woont Wil met Eugénie in Lopik. Eén van zijn hobby's is om de tuin te ontwikkelen tot een domein waar allerlei dieren zich thuis voelen. Tijdens zijn opleiding aan de Landbouwuniversiteit woonde hij op een boerderij en het buitenleven is blijven trekken.
Omdat Wil voor werk veel moest reizen, eerst natuur, daarna landbouw, tuinbouw en milieu en tot slot energie, woonde hij met zijn gezin lange tijd in Utrecht.

Na zijn pensioen kon hij de rust van de Lopikerwaard opzoeken.

Voor Wil lag het voor de hand om in de WBL actief te worden: hij heeft ervaring met zowel landbouw als natuurbeheer én interesse in cultuurhistorie. Omdat de belangen van WBL veel overeenkomsten vertonen met die van andere landelijke gebieden in het Groene Hart, is het hele Groene Hart een focusgebied voor Wil. Hij heeft hoop dat de WBL ook in de komende jaren de belangen van de mooie Lopikerwaard kan behartigen.

Daarbij is steun van donateurs nodig. Niet alleen financieel maar er is ook behoefte aan vrijwilligers die zich op een specifiek onderwerp of project willen richten. Dus laat van u horen als u daar meer over wilt weten!

…. Tijdens zijn opleiding aan de Landbouwuniversiteit woonde hij op een boerderij en het buitenleven is blijven trekken. ….

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Donateursdag 2025

Tekst en foto's Leon Snoek

Het Kromme IJssel gebied in IJsselstein is het meest zuidoostelijke stukje Lopikerwaard. De Kromme IJssel is een afsplitsing van de Hollandsche IJssel en begint in Nieuwegein bij de Doorslag. Het eerste stuk stroomt langs het IJsselbos, daarna gaat het onder Rijksweg A2 door en loopt met een boog om het gebied Het Klaphek heen, alvorens het riviertje verder stroomt als de Enge IJssel. Het heeft een totale lengte van 2,75 km.

Sinds de laatste ijstijd, zo'n 11.000 jaar geleden, hebben vele generaties hier 'geleefd en overleefd' op hoog- en laagland en het landschap gevormd tot hoe het nu is. Veel van die geschiedenis is terug te zien in de structuren van het landschap dat nog relatief intact is gebleven. De WBL koestert dit gebied en wilde de donateurs hier tijdens de jaarlijkse donateursdag op zaterdag 6 september jl. graag kennis mee laten maken. De dag werd gecombineerd met de Algemene vergadering. Deze dag is tevens een mooie gelegenheid om elkaar te ontmoeten en van gedachten te wisselen.

Circa 25 leden/donateurs verzamelden zich in Nieuwegein bij parkeerplaats IJsselbos aan de Parallelweg. De wandeling ging onder Rijksweg A2 door, langs de Kromme IJssel richting Het Klaphek en de Lekdijk. Tijdens de wandeling vertelden Agnes Jonker (Groenplatform IJsselstein) en oud voorzitter Wim Boesten over de historie, waarde en bedreigingen (zoals woningbouw) van het gebied.

Op de Lekdijk vertelden bestuursleden Irene Schuller en Leo van den Berg over de natuur in de Bossenwaard. Deze natte uiterwaard is heringericht om de rivier de ruimte te geven, met nieuwe geulen en tijdelijke wateropslag. Het gebied is uitgegroeid tot een plek om je onder te dompelen in de natuur.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Je kunt er genieten van de vele soorten bloemen, vogels en insecten die het gebied te bieden heeft. Het is de ideale locatie voor natuurfotografen en natuurliefhebbers. De wandeling ging verder via de Lage Dijk-Zuid.
Na een welkom van gastheer Carel Bijlenga werd bij Rustpunt De Lage Linde onder het genot van koffie/thee met gebak de Algemene vergadering gehouden.

De activiteiten van 2024 en de lopende activiteiten werden door verschillende bestuursleden kort toegelicht, evenals het financieel verslag 2024. Daarbij was er gelegenheid tot het stellen van vragen. Via het weggetje Hoogland, waarlangs nog vele fruitbomen staan, werd teruggelopen naar de Parallelweg. Zowel de leden/donateurs als de bestuursleden kijken terug op een geslaagde donateursdag.

Historie
Zo'n zesduizend jaar geleden was de Hollandsche IJssel - als zijarm van de Lek - een brede meanderende rivier met diverse stroompjes. Het was onderdeel van het Benschopse stroomstelsel, een patroon van verlandde riviergeulen in de Lopikerwaard.
In de middeleeuwen is het veengebied waardoor de Lek en de Hollandsche

IJssel stroomden, op initiatief van de graven van Holland en de bisschoppen van Utrecht ontgonnen. De vroegere bewoners werkten met zogenaamde blokverkaveling. Later hebben de bisschoppen cope verkaveling als landschap geïntroduceerd met afwatering via kades. De gegraven Benschopsche Wetering vormde de ontginningsbasis en centrale afwatering.
Het water kwam uiteindelijk bij het laagste punt bij Haastrecht en werd daar bij eb in de Hollandsche IJssel gedraineerd. Later - bij het verzanden van de Hollandsche IJssel - werd het riviertje de Vlist gebruikt om met molens het water op de Hollandsche IJssel te draineren. Langs de verschillende ontginningsassen ontstonden boerderijlinten met kerken en kastelen. Benschop vormde een van de belangrijkste linten. Langs de Hollandsche IJssel ontstonden twee historische (kasteel)steden, IJsselstein en Montfoort. Door de ontwatering van het veen daalde het maaiveld. Het was niet handig dat de steeds hoger liggende rivieren zich in een dalende veenpolder bevonden.

Meestal lagen de Hollanders en de bewoners van Het Sticht (Utrecht) met elkaar overhoop, maar bij de bovenmond van de Hollandsche IJssel – waar deze zich afsplitste van de Lek – *moesten* ze wel samenwerken.
Bij het gehucht Het Klaphek damde Floris V de Hollandsche IJssel af (1285-1289). Tot de dag van vandaag heet de plek waar de Lekdijk ten zuidwesten van Het Klaphek iets van de rivier afbuigt, de IJsseldam. De Lek voerde voortaan al het water uit de Rijn richting zee. De Hollandsche IJssel werd een getijderivier met één in- en uitstroom opening bij IJsselmonde (Rotterdam).

…. Zo'n zesduizend jaar geleden was de Hollandsche IJssel - als zijarm van de Lek - een brede meanderende rivier met diverse stroompjes. ….

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

door Waldien Burger
foto's: Herwin Straver

Cabauw en Zevender in de schijnwerpers

Herwin Straver schreef een boek over Cabauw en Zevender: *Cabauw en Zevender. Een dorp en buurtschap door de eeuwen.* Je verwacht een gepensioneerde die eindelijk tijd heeft om de archieven in te duiken. Of een liefhebber die één onderdeel van de geschiedenis tot op de bodem uitspit. Of iemand die het leuk vindt om met oude Cabauwers te praten om hun verhalen op te schrijven. Herwin deed het allemaal, maar hij is niet met pensioen, nog lang niet. Hij is 39 en heeft een gezin met kinderen van 8 en 13 jaar. De manier waarop Herwin het heeft aangepakt is bijzonder te noemen. Zijn redenen, zijn enthousiasme, zijn achtergrond, daarover sprak ik hem.

Geschiedenis als familiespel

Herwins interesse voor geschiedenis in het algemeen en van zijn omgeving in het bijzonder heeft alles te maken met zijn familie. Vader Hans Straver komt uit Cabauw, zijn moeder Nel Nolman uit Schoonhoven. Beiden hadden veel verhalen over hun familie en waar ze vandaan kwamen. Daardoor raakte Herwin geïnteresseerd. In 2003 bestond Cabauw 750 jaar. Activiteitencommissie Kubus besteedde daar veel aandacht aan, onder andere met oude filmbeelden. In datzelfde jaar overleed opa Herman Straver. De band met oma Lenie Straver-Vink werd hechter, van haar kreeg hij het boek van oud-schooldirecteur Dries van Kats *Het hart van de Lopikerwaard*. Dat was al in 1986 verschenen, maar door zijn dochters in 2003 opnieuw uitgegeven. Herwin was geboeid door de vele verhalen en had toen al het idee dat hij een boek wilde schrijven over nog veel meer van dat soort verhalen, hij was toen 16 jaar. Met zijn moeder maakte hij plannen om alles uit te zoeken. Ze merkten hoe verweven hun families waren met Cabauw, Schoonhoven en de hele omgeving. Toen er in 2010 een nieuwe wijk in Cabauw gebouwd werd, stelde Herwin aan toenmalig burgemeester Westerlaken voor om de straten te vernoemen naar de ambachtsheren, die vroeger het gebied bestuurden.

Dat voorstel ging naar de leden van de straatnamencommissie van Lopik die het idee unaniem aannamen. En zo wonen Cabauwers nu in de Van Wijngaerden-, Braet- of Van der Ledestraat.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

foto linker pagina boven: Herwin Straver overhandigde de eerste twee boeken op 14 juni 2025 aan voormalig burgemeester van Lopik Laurens de Graaf.

foto linker pagina onder: Aanzicht van de drie molens, kort voordat de Voorste Molen (rechts) in 1933 onder de slopershamer valt. De linker molen is de huidige Middelste Molen en de molen in het midden betreft de Achterste Molen die in 1961 werd gesloopt.

foto deze pagina bovenaan: De kapel in Cabauw omstreeks 1785, rechts daarvan de onderwijzerswoning. De kapel werd half 14e eeuw gebouwd, de predikant van Lopik hield er de dienst, maar doordeweeks werden er gereformeerde schooldiensten gehouden. De kapel werd in 1820 afgebroken.

Opgedragen aan ouders

Het overlijden van zijn moeder Nel na ziekte in 2019, zette Herwin aan het denken over zijn eigen toekomst en wat hij wilde nalaten. Hij besloot hun plannen concreet te maken en begon aan de hand van een overzicht met hoofdstukken te zoeken in de archieven. Wat is interessant? De vroege geschiedenis van het gebied met zijn ambachtsheren, de lintbebouwing van Cabauw en Zevender. Vader Hans stelde voor om ook de middenstand erbij te betrekken, die langzamerhand helemaal verdwenen is. Hij kon nog bij ieder pand noemen welk bedrijf er had gezeten. Herwin begon met de oude geschiedenis, bezocht archieven in Utrecht, Woerden, Nijmegen, Friesland, in kerken en zocht ook stukken en foto's via online veilingen.

Toen in 2023 ook vader Hans ziek werd, kwam het proces weer in een stroomversnelling. Herwin printte alles uit wat hij had om het samen nog zoveel mogelijk te kunnen lezen. Hij beloofde zijn vader het boek op te dragen aan hem en zijn moeder. Na het overlijden van zijn vader was dat een extra drijfveer om het karwei af te maken. Het heeft heel veel tijd gekost, niet altijd tot vreugde van het thuisfront.

Uiteraard doe je zo'n klus niet helemaal alleen. Iris Relinde uit Montfoort verzorgde de opmaak en de redactie van de tekst. Maar vooral kreeg Herwin heel veel informatie van mensen die ook enthousiast werden voor zijn project. Mensen met verhalen, informatie, hulp in archieven van gemeente, provincie en kerk, hulp met vertalen van oude Latijnse aktes, mensen die ook weer ideeën, puzzelstukjes informatie, foto's en tekeningen aandroegen. Teveel om op te noemen. Herwin is ze allemaal dankbaar voor hun bijdragen, zonder was het niet gelukt. En omdat hij het boek in eigen beheer uitgaf, hoefde hij zich niet te beperken, heeft vrijwel alles een plek gekregen.

Het resultaat is een boek in twee dikke delen van het formaat koffietafelboek, 38 hoofdstukken in ruim duizend pagina's . Tijdens de presentatie in juni was er veel belangstelling, maar ook daarna vindt het nog gretig aftrek. Het is verzonden aan Cabauwers die nu buiten Cabauw wonen, tot in het buitenland toe. Je kunt het lezen als geschiedenis van de hele Lopikerwaard of specifiek als het ontstaan van de kernen Cabauw en Zevender. Je kunt ook alleen de historie van je eigen pand of familie opzoeken of plaatjes en tekeningen bekijken over hoe het vroeger was. Het is echt een boek om in te grasduinen. Dat ga ik als redacteur zeker doen en er met hulp van Herwin verhalen uit lichten die interessant zijn voor de lezers van de komende WBL Magazines.

Jean Brand van Cabauw (1788-1847), ambachtsheer van Cabauw van 1818 tot 1847. Ook nam hij de titel van ambachtsheer in Zevender en Willige Langerak over na het overlijden van zijn vader in 1834. Jean Brand was advocaat, rechter en dichter.

Voedselbos Lopik, paradijs in wording

foto boven: impressie van een Groene Werkdag in het Voedselbos.

In Lopik, tussen de M.A. Reinaldaweg en de Lek, ligt een paradijsje in wording. Daar zien we fazanten scharrelen in de groenbemesters rond de toekomstige waterpartij. Hazen dwarrelen door het bos en spelen verstoppertje met ons. Het jonge Velics voedselbos is nu al een prachtige plek voor mens én dier.

Hier wordt sinds 2021 gewerkt aan ons voedselbos Velics. Vanuit de Stichting Duurzaam Lopikerwaard heeft een Werkgroep Voedselbos het initiatief genomen en een groep enthousiaste mensen verzameld. In 2022 vonden we het huidige perceel met de wens om de gangbare boomgaard om te vormen tot een voedselbos. Toen kwam ICSadviseurs in beeld, een adviesbureau voor duurzaam maatschappelijk vastgoed met vier vestigingen en 150 medewerkers, die niet aan greenwashing willen doen, maar daadwerkelijk bomen willen planten. En waarom dan niet een voedselbos, dat voor de komende generaties voedsel oplevert en de natuur versterkt?

Wat is een voedselbos?

Een voedselbos is een productief ecosysteem ontworpen naar het voorbeeld van een natuurlijk bos. Je vindt er alles wat in een bos groeit, maar dan eetbaar of bruikbaar: bomen, struiken en kruiden, wortel- en knolgewassen, klimplanten en schimmels. Daardoor krijgt een voedselbos langzamerhand de rijke, gelaagde structuur die ook in een natuurlijk bos aanwezig is. Alle soorten ondersteunen elkaar waardoor het voedselbos zichzelf in stand houdt; je hoeft geen meststoffen of bestrijdingsmiddelen te gebruiken. Goed voor de natuur en goed voor de mens.

De naam “Velics” staat voor: Voedselbos met Educatief doel in de Lopikerwaard door ICSadviseurs. Educatie staat niet voor niets in de naam: we willen graag jong en oud leren over natuur en voedselproductie. We zetten een uitgebreid programma op, onder andere voor het basisonderwijs.

Organische vormen

De oude boomgaard op het terrein was geheel rechtlijnig opgezet. Er werd op traditionele wijze fruit geteeld: in rechte rijen met halfstam appel- en perenbomen, met elk jaar wortelsnoei met zwaar materieel en 26 gif sproeibeurten per jaar. Wij maken er iets heel anders van: een voedselbos met organische vormen, het ontwerp bevat veel ronde patronen, weinig snoei en natuurlijk zonder gif. Een fikse uitdaging dus.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

We hebben zware machines moeten inzetten om onze ronde aanplantpatronen door de bestaande rechte lijnen heen te kunnen trekken. Door die machines is de bodem hier en daar verdicht en kan het water niet altijd weg. We moeten even door deze fase heen. Vanaf nu komen er alleen nog hele lichte machines en alleen wanneer het echt nodig is. Veel aangeplante wijkers, bomen die de bodem helpen herstellen en straks weer wijken voor andere eetbare soorten, en wilde natuur zorgen ervoor dat de bodem zich herstelt.

Over een paar jaar staat hier een prachtig bos met natuurlijke patronen. Een voedselbos met alle faciliteiten voor educatieve bijeenkomsten inclusief een vergaderplek, open-air-break-outrooms en een waterpartij omzoomd door een theeheuvel waar je zelf de blaadjes voor je kopje thee kunt plukken.

Vrijwilligers en ICS-medewerkers
Met ongeveer 20 vrijwilligers genieten we samen van de plek. Twee middagen in de week zijn er vijf tot tien vrijwilligers aan het werk om de oude fruitboomgaard om te vormen volgens het ontwerp, deels productie en deels educatie. Voor de vrijwilligers geldt: alle hulp is welkom en wordt gewaardeerd, niks moet. Vrijwilligers komen twee keer in de week of eens in de drie weken. Ons motto is 'geduld', dus als iets niet af is, dan komt het de volgende keer. ICS-medewerkers werken ook mee als ze kunnen en we hebben een goed lijntje naar de ICS-directie over investeringen en grote beslissingen.

Halverwege het voedselbos staan vier piepkleine Koreaanse pijnbomen (Pinus koraiensis) aangeplant op een wat hoger en droger stukje van het bos. Ze zijn geplant door de vier directieleden van ICS. Het gaat nog 40 jaar duren voordat deze bomen pijnboompittenoogst geven en nog 100 jaar voordat ze volgroeid zijn. De bomen getuigen van een lange-termijn-visie en de overtuiging dat CO2-compensatie niet altijd via derden hoeft. Stel je voor dat alle 8000 Nederlandse bedrijven met meer dan 100 werknemers allemaal één hectare voedselbos zouden sponsoren…dán komen we verder met de landbouwtransitie en het natuurherstel!
Wij vertellen graag ons verhaal om kennis te delen en te inspireren. Er ligt een rondleiding klaar, die iedereen zelfstandig kan lopen. Dus als het hek openstaat, welkom om te kijken naar ons prachtige project!

Ben je enthousiast en wil je meewerken aan ons paradijsje? Dat kan altijd, je bent welkom. Ook met een groep collega's een dagje buiten spelen is mogelijk. Mail ons even op *voedselbos @duurzaamlopikerwaard.nl,* dan spreken we af.

door Karin de Vries en Sacha Kersten

DUURZAAM LOPIKERWAARD

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

door Wil Ligthart

Amerikaanse rivierkreeft: veel gepraat, geen effectief beleid

…. "Deze exoten staan sinds 2014 in een Unielijst van de EU zodat de EU landen passende maatregelen kunnen nemen."….

De (uitheemse) Amerikaanse rivierkreeft, m.n. de gevlekte en de rode soort, is een exoot die grote schade aanricht aan het leven in onze sloten en meren, ook in de Lopikerwaard. Dat is al tientallen jaren bekend, de EU heeft meer dan 10 jaar geleden bepaald dat landen effectieve bestrijdingsmaatregelen moeten nemen.

Toch heeft ons ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) nog steeds geen effectief beleid ontwikkeld. Dit artikel beschrijft de problematiek en dringt aan op meer urgentie.

Geschiedenis

De inheemse rivierkreeft is vorige eeuw bijna geheel uitgestorven in West-Europa, vooral door ziekten. Vissers zijn daarom rivierkreeften uit Noord-Amerika gaan uitzetten. Die hadden geen last van kreeftenpest en konden zich gestaag uitbreiden. Sinds de eeuwwisseling nemen de hoeveelheden uitheemse rivierkreeften steeds sneller toe in de Nederlandse wateren en vormen een plaag voor flora en fauna, vooral in de sloten van veenweidegebieden. Deze opmars moet worden gestopt.

Wetten en regels

Er zijn in Europa een heleboel planten en dieren die hier niet van nature thuis horen maar zich enorm hebben vermenigvuldigd ten koste van de oorspronkelijke natuur. Deze exoten staan sinds 2014 op een Unielijst van de EU, zodat de EU landen passende maatregelen kunnen nemen. Nederland heeft aan de nieuwe Omgevingswet in 2020 een Aanvullingsbesluit Natuur toegevoegd waarin voor vrijwel alle exoten staat welke rol de diverse overheden hebben bij tegenmaatregelen. Daarbij is aan de provincies opgedragen specifieke maatregelen vast te stellen en uit te voeren. Denk bijvoorbeeld aan de Amerikaanse brulkikker, de wasbeerhond en de gestekelde duizendknoop.
De wolrandkrab en de Amerikaanse rivierkreeften vallen echter niet onder het nieuwe stelsel, maar onder de Visserijwet uit 1963. Uitgangspunt in die wet is dat de grondeigenaar rechthebbende is en toestemming moet geven om te vissen. Bovendien mogen alleen beroepsvissers fuiken en korven gebruiken. In oktober 2023 is in de Tweede Kamer de motie 'Van Campen' aangenomen. Die wilde bevissing met fuik en kreeftenkorf breder toestaan dan alleen door de beroepsvisserij.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Er werd toen gedacht dat beroepsvissers het beste de opmars konden tegengaan. In overleggroepen zoals bij de Unie van Waterschappen de 'Ontwikkeling Beheersingsaanpak Uitheemse Rivierkreeften' (OBUR) en het Kennisplatform Rivierkreeft voor de binnenvissers, waterbeheerders, landeigenaren, sportvisserij, kennisinstellingen en natuurorganisaties werd besproken hoe het beleid er uit zou moeten zien. Dit leidde tot onderzoek maar niet tot effectief beleid.

In februari 2024 heeft Minister Christianne van der Wal-Zeggelink hierop geantwoord dat gebruik van fuiken en korven door burgers niet wordt toegestaan. Als argument gaf zij aan dat bij fuiken veel bijvangst plaatsvindt, ze zijn immers voor visvangst ontworpen. Dat dit bij kreeftenkorven nauwelijks het geval is, werd niet genoemd en daardoor blijft het onduidelijk waarom burgers die niet mogen gebruiken. Wel werd aangekondigd dat de mogelijkheid voor waterschappen en onderzoekers om met een selectief rivierkreeftenvangtuig te werken zou worden verruimd. Dit is echter nog steeds niet geïmplementeerd.

De Unie van Waterschappen ziet de Visserijwet als een van de obstakels en vraagt het ministerie van LVVN om de kreeften uit de Visserijwet te halen om te voorkomen dat voor het wegvangen eerst toestemmening gevraagd moet worden bij alle visrechthebbenden.

In een Brief van Staatssecretaris Rummenie van LVVN van juni 2025 aan de Tweede Kamer stelt hij dat meer onderzoek nodig is om tot effectieve maatregelen te komen en dat daarvoor geld ter beschikking wordt gesteld. Inhoudelijk: "Het combineren van verschillende maatregelen is het meest kansrijk om uitheemse rivierkreeften te onderdrukken. De aandacht ligt op het verbeteren van het ecologisch evenwicht om de watersystemen beter weerbaar te maken tegen uitheemse rivierkreeften". Wegvissen wordt niet eens meer genoemd.

Wat is nodig voor effectieve bestrijding?

Voor de oplossing van het rivierkreeftenvraagstuk zijn natuurlijke vijanden nodig en daarvoor is een gezonde leefomgeving in en naast de sloot belangrijk. Zo zou de helling van de slootwand en oever moeten voldoen aan de norm 1 op 3. Plantengroei moet lokaal en gevarieerd zijn. Vogels die de rivierkreeft vangen moeten in voldoende aantallen en frequent komen jagen.

Maar de natuurlijke vijanden vangen vooral de kleine kreeftjes. Daar waar de kreeften slootplanten al grotendeels hebben weggevreten domineren de grote kreeften. Die eten alles, inclusief soortgenoten en vissen, bovendien ondergraven ze de slootkanten. Op al die locaties moet dus eerst de natuur weer een kans krijgen door de grote rivierkreeften te vangen. De mogelijkheden hiervoor moeten snel worden verruimd en er moet geld komen om dat te bereiken. Vervolgens is op veel plekken herinrichting van het slootlandschap nodig.

Conclusie

De groep van Amerikaanse rivierkreeften vormt een grote bedreiging voor de natuur en moet daarom urgent worden bestreden op basis van effectief overheidsbeleid. Dit kan succesvol

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

“Toch zit er ook een positief randje aan het verhaal: deze rivierkreeften staan namelijk op het menu van veel viseters. Denk bijvoorbeeld aan soorten als de kwak, de roerdomp en de lepelaar. Ook de steur en de Europese otter zijn gek op rivierkreeft. Voor sommige soorten zou het wel eens de belangrijkste voedselbron kunnen zijn.” (Vroege Vogels/BNNVara)

gebeuren door beroepsvissers, maar dan zal er een bedrijfstak moeten ontstaan onder regie van de overheid. Daarvoor is een grote verandering nodig bij het ministerie van LVVN in termen van urgentie, visie en daadkracht. Bovendien zullen Economische Zaken en mogelijk ook andere overheden betrokken moeten worden. Niet alleen praten en onderzoeken, managen! Aanvullend kunnen burgers met een vergunning voor korfvissen helpen, onder regie van de provincie en mogelijk onder aansturing door beroepsvissers. Dat is vermoedelijk ook de goedkoopste aanpak van het probleem.

Daarnaast is het ecosysteem van de binnenwateren het belangrijke aandachtspunt. De waterschappen moeten samen met natuurbeschermingsorganisaties en boeren zorgen dat in het water en op de aanpalende oevers gezonde, lokaal thuishorende vegetatie groeit, met de fauna die daarbij hoort. Ook hier is het van belang om niet alleen te onderzoeken, maar wat we al weten, bijvoorbeeld sloothellingen van 1 op 3, in te voeren.

Ondertussen draait de wereld door. Veel bewoners die naast hun huis een sloot hebben in de Lopikerwaard hebben het leven uit sloten en weteringen zien verdwijnen door de Amerikaanse rivierkreeft en besloten daar zelf iets aan te doen. Hoewel niet officieel toegestaan, zijn er inmiddels al honderden kleine fuikjes in gebruik bij particulieren om de opmars te stoppen …. zo loopt de regering met haar beleid achter op de realiteit.

HERBERG DE WITTE SWAEN / DE HOGENBOOM

door Hans Ellenbroek

foto boven: Het huis 'De Witte Swaen' Achthoven-West 10, anno 2024.

afbeelding onder: Detail van de akte uit 1652, waarin 'de Witte Swaen' en 'de Hoogeboom' worden genoemd.

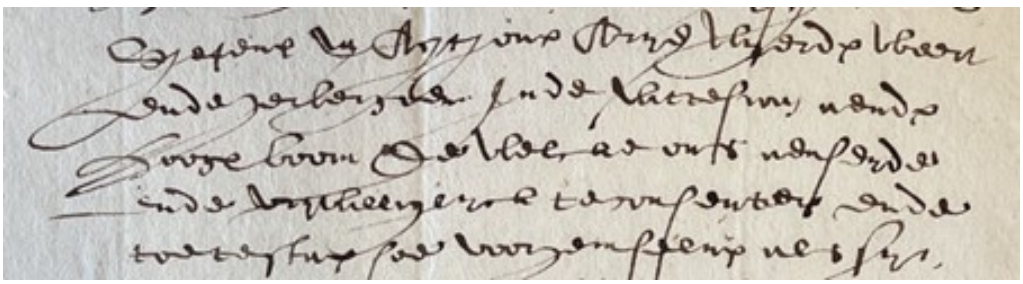
Achthoven-West 10 in Montfoort is een prachtige, sfeervolle woning, die bij het betreden ervan onmiddellijk voorstellingen oproept van een lang en boeiend verleden. Het oudste deel van het huis is gebouwd in de zestiende eeuw.

Volgens een akte van 6 november 1652 blijkt dat de woning toen al een herberg was. Hendrick Vlas, schout van Achthoven en twee schepenen gingen een overeenkomst aan met Arije Wijerden, 'weert ende herbergier in de Witte Swaen aen den Hoogeboom'. De herbergier verklaarde dat hij en zijn nakomelingen zijn erf ter beschikking stelden voor het maken van een brug en het leggen daarvan over de IJssel en dat te alle tijde alle wagens, paarden en ander vervoer over zijn erf mochten rijden of gaan (zie ook het artikel 'Hoogeboomsbrug' in het volgende WBL-magazine).

Herbergier Cornelis Ruwen

Adriaen Wijertsz (Arije Wijerden) werd nog in 1661 vermeld als waard in de Hogenboom. Hij zal in 1665 zijn overleden, want zijn vrouw komt op 26 juni van dat jaar voor in een akte als 'Lijsbet Cornelisse, naegelaten weduwe van Arien Wijerden, in sijn leven weert en herbergier aen den Hogenboom'. Een dag later werd Ghijsbert Dirckse Drost genoemd als herbergier in de Hogenboom en in 1683 Cornelis Gerritsz Ruwen. Hij zal de herberg met hooiberg, schuur en boomgaardje eerst hebben gehuurd en omstreeks 1685 gekocht. In een akte d.d. 25 februari 1688 werd Cornelis Ruwen genoemd als 'weert off herbergier aen den Hoogen Boom onder den geregte van Achthoven'. Ook in 1700 en 1702 werd hij nog als waard in de Hogenboom genoemd.

Zijn zoon Gerrit Cornelisz Ruwen volgde hem op tot aan zijn overlijden in 1730.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

‘Zwaantje’ had in de zeventiende eeuw ook de betekenis van prostituee. De herbergen die als bordeel werden gebruikt, hadden vaak de naam ‘Zwaan’ of ‘Zwaantje’ en waren als zodanig te herkennen aan een rode vlag met een witte zwaan. Het is niet bekend of deze herberg ooit als bordeel dienst deed, maar een latere eigenaar noemde zijn herberg ‘De Hogenboom’.

Herberg De Hogenboom annex rechthuis

Een pachtakte van 20 februari 1745 maakt duidelijk dat Teunis Kortland uit IJsselstein toen de eigenaar was van herberg De Hogenboom, die hij voor een periode van zes jaar verhuurde aan Arie Vreugdenrijk uit Willeskop voor 360 gulden per jaar. De omschrijving van het onroerend goed was: ‘huijsinge en herberge met berg en schuur, genaamt den Hogenboom, sijnde het Rechthuijs van Achthoven met ontrent elf mergen lands soo boomgaerd, weijals hooijland’. Teunis Kortland had de herberg waarschijnlijk net gekocht, want op 19 februari 1745 kreeg hij een hypotheek van 2.000 gulden van Johannes ’t Hoen tegen een rente van drie procent per jaar met de herberg en elf morgen land als onderpand.

Herberg De Hogenboom fungeerde lange tijd als rechthuis van de heerlijkheid Achthoven, die net als Heeswijk door de burggraven van Montfoort in leen werd gehouden van de bisschop van Utrecht. Achthoven-West werd in 1812 bij de gemeente Linschoten gevoegd. In 1818 werd Achthoven-West weer losgemaakt en met Heeswijk samengevoegd tot de gemeente Achthoven, die zelfstandig bleef tot 1857. Toen ging Achthoven op in de nieuwe gemeente Linschoten en deze vanaf 1989 in de gemeente Montfoort, samen met Achthoven-Oost, dat tot IJsselstein behoorde.

Op 15 april 1753 verkocht Teunis Kortland de herberg aan Jan van Bijlevelt, een brouwer uit Vleuten, die wellicht het bier leverde aan de Hogenboom. De omschrijving in de akte luidde: ‘… wel ter nering staande huisinge en erve met twee percelen land, te saam groot omtrent 12 morgen, sijnde de huisinge een herberge, van ouds genaamt den Hogenboom, met sijn annexe schuuren, berg en boomgaardtje, groot omtrent 200 roeden, leggende tusschen de reviere den IJssel en den hogen IJsseldijk…’. De koopprijs bedroeg 5.100 gulden.

De familie Van Bijlevelt had een brouwerij in de Dorpstraat van Vleuten, die in de 19e eeuw ‘De Dissel’ en ‘De Ruit’ heette. De familie bezat veel onroerend goed, waaronder herbergen van afnemers die hun schulden aan de brouwerij niet konden betalen, zoals de herbergen ‘De Fortuin’ in de Meern, ‘Rad van Avontuur’ in Oudenrijn, ‘De Zwaan’ in Vleuten en ‘De Klop’ in Zuilen. Verder bezat de familie nog brouwerijen in Harmelen en Utrecht.

Arie en Maria Vreugdenrijk

Arie Vreugdenrijk bleef pachter en herbergier van de Hogenboom, waar hij ook woonde met zijn vrouw Cornelia van Kuijk en hun vier kinderen Maria, Catharina, Wijnand en Marigie. Arie Vreugdenrijk overleed in 1769 en zijn echtgenote in 1771. Hun dochter Maria trouwde in 1772 met Dirk Blom uit Harmelen en nam samen met haar echtgenoot de herberg over. Dirk Blom was landbouwer en kastelein en hield bij de herberg een stalhouderij en verhuurbedrijf voor paarden en rijtuigen. Hij overleed al in 1784 op 41-jarige leeftijd en liet zijn vrouw na met acht minderjarige

afbeelding: Kaart uit 1696 met in het midden herberg De Hogenboom en de brug over de IJssel.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

kinderen. Maria Vreugdenrijk bleef de herberg beheren en hertrouwde in 1789 met Aalbert van Heteren, die de nieuwe kastelein werd.

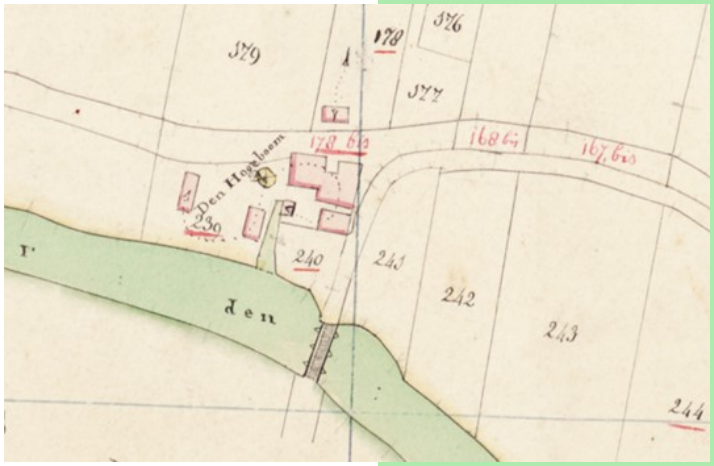
Hillegonda Schoormond was een katholieke geestelijke vrouw uit Utrecht, die de goederen beheerde van de familiefundatie Schoormond. Zij kwam vooral 's zomers met een koets naar Achthoven om boerderij 'Het Klooster' te bezoeken en ander onroerend goed van de fundatie en de pachtgelden te innen. Zij sliep in herberg De Hogenboom en gebruikte er de maaltijden. Dat ging 'op de pof' en toen Arie Vreugdenrijk om geld vroeg, beloofde Hillegonda dat zij in haar testament zou opnemen dat de executeurs haar schuld uit haar nalatenschap moesten betalen. Toen zij in 1764 overleed, bleek dat zij Arie niets had nagelaten. Hij ging een proces aan tegen de executeurs en won dat. Volgens de uitspraak van het Hof van Utrecht kreeg Arie 601 gulden en 15 stuivers voor eten, drank en overnachtingen in de herberg in de periode van maart 1754 tot september 1763.

Brouwer Jan van Bijlevelt uit Vleuten overleed in 1779 en zijn echtgenote Ida Eijke in 1780. Volgens hun testament vermaakten zij hun bezittingen aan hun drie kinderen Willem Hendrik, Paulus en Cornelia. Paulus van Bijlevelt, die pastoor was in Vleuten, kreeg behalve Huize Alenvelt in Vleuten en ander onroerend goed ook herberg De Hogenboom met vijftien morgen land in Achthoven. In 1795 overleed pastoor Paulus van Bijlevelt. Zijn broer Willem Hendrik en zus Cornelia verkochten in hetzelfde jaar herberg De Hogenboom met vijftien morgen land voor 11.500 gulden aan herbergier Aalbert van Heteren en zijn vrouw Maria.

Herbergier Gijsbert Blom

Maria Vreugdenrijk overleed in 1806. In haar testament had zij bepaald dat haar onroerend goed eerst ter overname zou worden aangeboden aan haar oudste zoon Gijsbert Blom, die in 1773 was geboren. Gijsbert kocht zijn broer Adrianus en drie zusters uit en nam hiervoor een hypotheek van 12.000 gulden, verstrekt door mr. Paulus Willem Bosch, Heer van Drakestein en Vuursche. Het onroerend goed werd in het testament omschreven als: 'De huijzinge, erve en grond met derzelver stallinge, schuur, berg en kolfbaan en omtrent 15 mergen lands, staande en gelegen onder de gerechte van Agthoven, genaamd De Hogenboom'. Gijsbert Blom trouwde in 1808 met Cornelia de Groot uit Utrecht en kreeg met haar negen kinderen. Hij was behalve landbouwer ook herbergier, wethouder, gemeenteraadslid, ambtenaar van de burgerlijke stand en poldermeester.

In 1806 stond er dus een kolfbaan bij herberg De Hogenboom. Kolven is een sport, waarbij een bal met een slaghout tegen de achter- of de voorpaal wordt geslagen om punten te scoren. Het kolven werd al in de dertiende eeuw beoefend en tot in de late middeleeuwen in de open lucht gespeeld. Vanaf de achttiende eeuw waren veel van de kolfbanen van 15 tot 30 m lengte overdekt. Zo ook bij de Hogenboom, op de eerste kadasterkaart van 1832 aangegeven als de rechthoek boven het perceelnummer 240.

afbeelding: Detail van de kadasterkaart van Achthoven uit 1832 met nr. 239: herberg, kolfbaan, hooiberg, schuren en erf en nr. 240: tuin.

Jonkvrouw Cornelia Jacoba Martens

Op 21 juni 1830 verkochten Gijsbert en Cornelia Blom hun onroerend goed aan jonkvrouw Cornelia Jacoba Martens, die als rentenierster aan het Janskerkhof in Utrecht woonde. Voor fl. 25.500 kocht zij diverse percelen bouw-, hooi- en weiland in Heeswijk, herberg De Hogenboom met hooiberg en schuren, een boomgaardje tegenover de herberg en nog zes percelen bouw-, hooi- en weiland in Achthoven.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

afbeelding: Kadasterkaart uit 1832 van het Janskerkhof in Utrecht. Nr. 564 was het huis van jonkvrouw C.J. Martens.

foto: Het voormalige huis van Cornelia Jacoba Martens, nu Janskerkhof 16, anno 2025

In de transportakte werd niet meer gesproken over de kolfbaan, die inmiddels als schuur in gebruik was. Gijsbert Blom bleef boer en herbergier en kreeg voor al het onroerend goed een huurcontract met een looptijd van zes jaar, waarvoor hij 1.300 gulden per jaar betaalde.

De jonkvrouw overleed in Utrecht in december 1831. Zij was ongehuwd en kinderloos gebleven en liet volgens haar testament de helft van haar onroerend goed na aan haar neef, jonkheer mr. Jacob Constantijn Martens, rechter in Utrecht en de andere helft aan de vijf minderjarige kinderen van haar overleden broer.

Bij de boedelscheiding kreeg Jacob Constantijn Martens het herenhuis op het Janskerkhof in Utrecht met erf, tuin en uitgang in de Boothstraat en een stal en koetshuis in de Vuilsteeg (nu Annastraat). Ook erfde hij herberg De Hogenboom met al het door Gijsbert Blom gehuurde land in Achthoven en Heeswijk. Jacob Constantijn Martens overleed op 16 februari 1861. Zijn erfgenamen besloten zijn onroerend goed in Linschoten, Oudenrijn, Snelrewaard, Utrecht en Zuilen in september 1861 in het openbaar te verkopen.

De laatste herbergier Jacobus Mocking

Ook na de dood van zijn vrouw Cornelia in 1836 bleef Gijsbert Blom met hulp van kinderen en kleinkinderen als boer en herbergier actief tot aan zijn dood op 30 maart 1862 op 88-jarige leeftijd. Bij de openbare verkoop van de herberg in 1861 werden de aan Gijsbert Blom verhuurde percelen in Achthoven (gemeente Linschoten, sectie F met de kadasternummers 168 t/m 184, 239 t/m 242 en 246) voor 25.000 gulden verkocht aan landbouwer Jan Mocking uit Bunnik ten behoeve van zijn zoon Jacobus. Via een stroman kocht Jan Mocking op de veiling voor 12.000 gulden ook nog de percelen F19 t/m F23. Jacobus Mocking bleef landbouwer, maar ging ook herberg De Hogenboom exploiteren. Hij trouwde in april 1862 met Johanna Veldhuizen uit Houten en kreeg met haar zes kinderen van wie er drie als baby overleden. In 1868 gaf Jacobus Mocking nog ‘kastelein’ op als beroep, maar vanaf 1869 alleen ‘bouwman’ (boer).

De familie Vlooswijk

Jacobus Mocking overleed op 13 augustus 1871 op 36-jarige leeftijd. Zijn weduwe Johanna Veldhuizen hertrouwde op 31 oktober 1872 met de 45-jarige bouwman Cornelis Vlooswijk uit Linschoten en kreeg met hem nog twee kinderen. Het niet meer als herberg gebruikte huis De Hogenboom werd in 1879 verbouwd tot een boerenwoning met achterhuis en kreeg samen met schuur, wagenloods, hooiberg, erf en tuin het kadasternummer F268 en na de bouw van een brandspuithuisje in 1912 het nummer F309. Cornelis Vlooswijk overleed op 15 februari 1908 en Johanna Veldhuizen op 13 februari 1923. Bij de boedelscheiding in 1923 kocht hun zoon Albertus Antonius Vlooswijk in goed onderling overleg de andere erfgenamen uit, in overeenstemming met de laatste wil van Cornelis en Johanna Vlooswijk.

Na het overlijden van Albertus Antonius Vlooswijk in 1952 kreeg zoon Albertus Jacobus Vlooswijk volgens het testament boerderij De Hogenboom en de bijbehorende gebouwen en landerijen in volle eigendom. Op zijn grond tegenover de boerderij lieten Albertus Vlooswijk en zijn echtgenote Cornelia Bunnik in 1969 een grote vee-loopstal bouwen van 35,5 x 14,5 m en in 1972 een nieuwe, moderne woning om zelf in te gaan wonen. Later lieten Bart en Corrie Vlooswijk daar nog een dubbele woning bouwen voor dochter Jeanet en zoon Thom, die echter na enige tijd naar Drenthe vertrok.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Kaatje de Lestrieux

In april 1972 verkochten Bart en Corrie Vlooswijk hun boerenwoning De Hogenboom met de stenen schuur, houten garage, erf en land (kadasternummers F309, F241, F242 en een deel van F340, die samen het nummer F417 kregen) aan de tuin- en interieurjournaliste Elisabeth Agnes Theodora de Lestrieux Hendrichs uit Zennewijnen (bij Ophemert) en haar partner, een bankdirecteur uit Schiedam. Uit respect voor de historie van de woning als voormalige herberg en rechthuis introduceerden zij opnieuw de naam 'De Witte Swaen' en lieten deze op de gevel langs de weg aanbrengen.

Elisabeth de Lestrieux en haar partner lieten de Hogenboom nog in 1972 grondig verbouwen tot een prachtige woning met op de begane grond een grote eetkamer met keuken en kelder, twee slaapkamers, een logeerkamer en een grote badkamer. De stal werd getransformeerd tot een grote woonkamer

met deels een verhoogd plafond rondom een enorme open haard. Na het stuklopen van haar relatie bleef Elisabeth de Lestrieux in 1977 alleen in het huis in Achthoven wonen met een enorme hypotheekschuld. Zij richtte de onderneming 'De Witte Swaen' op voor binnenhuisarchitectuur en reclameadviezen, later uitgebreid met kleinhandel in gebruikte goederen en antiek, maar dat kon niet voorkomen dat zij in 1982 failliet ging.

Elisabeth de Lestrieux Hendrichs werd Kaatje genoemd. Zij was geboren in Venezuela, waar haar vader voor een oliemaatschappij werkte, maar groeide op in Nederland. Als journaliste schreef zij o.a. voor de bladen Margriet en Avenue. Zij ontwierp woninginterieurs en maakte tuinreportages. Zij schreef het ene tuinboek na het andere en leerde de Nederlanders in de jaren zeventig en tachtig alles over tuinieren. In haar volgend huis in Ochten woonde zij met ezels, pauwen, honden en katten. Uiteindelijk verhuisde zij naar Portugal, waar zij in 2009 overleed.

Engel Verkerke

Na de gedwongen openbare verkoop in 1982 kwam De Witte Swaen in handen van de BV Gemeenschappelijk Eigendom uit Amsterdam, die het onroerend goed doorverkocht aan de arts-radioloog Gerrit de Haas, die er ongeveer tien jaar met zijn gezin woonde. Het volgende eigenaar-echtpaar woonde er maar een jaar in verband met een scheiding en verkocht het in 1991 aan Engel Philippus Verkerke en zijn echtgenote Maria Wansink. Zij bleven twee dagen per week in Amsterdam wonen en woonden de overige dagen in De Witte Swaen, waar Maria samen met hun goede vriendin Erna van der Eng een winkel begon in antieke serviezen en tafel- en woonaccessoires, die in september 1991 onder de naam

foto boven: De stal met de deel werd door Kaatje omgetoverd tot een enorme woonkamer met open haard.

foto links: De in 2009 geheel vernieuwde hooiberg.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

foto boven: Schilderij van boerderij De Hogenboom uit 1961.

Het samenhangende artikel 'De Hoogeboomsbrug in Achthoven' verschijnt in het volgende WBL-Magazine samen met de bronvermeldingen van beide artikelen.

foto onder: De Witte Swaen anno 2024.

'Hofstede De Witte Swaen' werd geopend. In 2009 werd de voormalige hooiberg vernieuwd en omgetoverd tot een grote bergplaats of garage met een hooibergkap.

Engel Verkerke werd 'de posterkoning van Nederland' genoemd. Na journalist en redacteur werd hij vertegenwoordiger bij een groothandel in schoolartikelen. Hij kreeg daar regelmatig vraag naar wanddecoratie, maar zijn baas was daarin niet geïnteresseerd.

Engel begon toen zelf met Verkerke Reproducties posters uit te geven. Hij bezocht Pablo Picasso in Frankrijk om de rechten te krijgen voor het uitgeven van posters van diens schilderij Don Quichotte. Er volgden kunstreproducties van werken van Appel, Dali, van Gogh, Klee, Magritte, Matisse en Renoir. Later volgden portretten van Che Guevara, Bob Dylan, Jimi Hendrix, Elvis Presley, Madonna, Whitney Houston en vele anderen.

Begonnen in 1957 groeide het bedrijf zo hard, dat Verkerke Reproducties in 1978 Europees marktleider was met 350 werknemers in twaalf landen. In 1987 verkocht Engel Verkerke zijn bedrijf aan het uitgeverijconcern van Silvio Berlusconi, dat het in 1992 verkocht aan de wenskaartenuitgeverij Hallmark Cards.

Maria en Erna stopten in 2017 met hun winkel in Achthoven, waar zij samen met Engel Verkerke bleven wonen. Daar overleed de voormalige posterkoning op 28 juli 2022 op 97-jarige leeftijd in alle rust en te midden van zijn dierbaren. Maria en Erna hopen er nog lang in goede gezondheid en met veel plezier te kunnen blijven wonen.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Bericht van Provincie Utrecht

PROVINCIE UTRECHT

Extra investering van 5,6 miljoen in natuurbeheer

Vanaf 2026 gaan wij als provincie jaarlijks 5,6 miljoen euro extra investeren in Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). Daarmee krijgen meer agrariërs de kans om natuur- en landschapsbeheer toe te passen op hun bedrijf. Het bedrag komt bovenop de bestaande provinciale bijdrage van 13,2 miljoen euro per jaar.

Het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) is een regeling waarmee boeren worden beloond voor natuurvriendelijk beheer op hun land. Dit zijn bijvoorbeeld maatregelen voor weidevogels, zoals later in het seizoen maaien, het creëren van plas-draspercelen en het onderhouden van bloemrijke randen. Deze vormen van beheer zorgen voor meer biodiversiteit, een aantrekkelijk landschap en een betere leefomgeving voor mens en dier.

Meer mogelijkheden voor boeren en natuur Utrecht

Mirjam Sterk, gedeputeerde Natuur en Landbouw, Transitie Landelijk Gebied: “Boeren spelen een onmisbare rol in het beheer van ons landschap. Zij zorgen voor de weides, sloten en houtwallen waar vogels, bijen en bloemen hun thuis vinden. Met extra geld voor het ANLb willen we hen daarin beter ondersteunen. We vragen veel van boeren in deze tijd van verandering en wij proberen hen daarin te ondersteunen. Dit is een investering in hen, en in het landschap dat we samen willen behouden.” De uitbreiding is mogelijk dankzij een landelijke investering van het Rijk, dat voor de periode 2026 tot en met 2028 in totaal 83 miljoen euro beschikbaar heeft gesteld. Van dat bedrag ontvangt de provincie Utrecht 5,4 miljoen euro per jaar.

Samenwerking versterkt natuurbeheer

Als provincie werken wij voor het ANLb nauw samen met de agrarische collectieven in Utrecht, die de uitvoering van het beheer coördineren en de afspraken met deelnemende boeren organiseren. Dankzij de extra middelen kunnen deze collectieven meer boeren betrekken bij natuurbeheer in hun eigen gebied.
Met deze structurele investering versterken wij de samenwerking tussen landbouw en natuur, en wordt verder gebouwd aan een vitaal en toekomstbestendig landelijk gebied waarin boeren en natuur elkaar versterken.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

door Ronald Meijer

Stichting Groene Hart zoekt bestuursleden

Stichting Groene Hart (SGH) behartigt het belang van het Groene Hart met als doelstelling dit gebied als open en relatief leeg landschap te behouden. Van het totale Groene Hart is de laatste 40 jaar circa 50 procent verdwenen, door onder andere woonwijken, wegen en industrie. Het Groene Hart heeft een grote historie en is het laatst overgebleven groene landelijk gebied midden in de Randstad. De SGH komt op voor deze belangen in de provincies Noord Holland, Zuid Holland en Utrecht, zowel op gemeentelijk, provinciaal als rijksniveau. De Lopikerwaard is het relatief meest ongerepte veenweide gebied in Utrecht met daarnaast nog enkele veenweidegebieden in het noordwesten van de provincie.

…. Een dossier dat zich wellicht als eerste kwalificeert om samen met SGH en andere organisaties op te pakken is de Nota Ruimte en de provinciale plannen van Zuid Holland. ….

STICHTING Groene Hart

Het bestuur van SGH is aftredend en moet worden vervangen. Net als de WBL bestaat de SGH uit vrijwilligers. Het gebied is momenteel te groot en de ontwikkelingen zijn te omvangrijk om het met een klein, uit vrijwilligers bestaand, bestuur te behappen. Het voorstel is om een soort federatieve organisatie te worden. Daarin zou de WBL dan de belangen van Utrecht kunnen behartigen en daartoe samenwerken met de vele organisaties (bijvoorbeeld historische kringen, diverse vogelorganisaties, enz.) en wellicht zelfs met organisaties buiten ons gebied. Al zal dat dan zijn als contactpersoon.
De WBL is hierover momenteel in gesprek met het huidige bestuur van SGH. Het kost SGH veel moeite om nieuwe bestuursleden te vinden. Hierbij een oproep aan onze leden: meld u aan voor een bestuursfunctie bij de SGH. Dat kan rechtstreeks of eventueel via onze voorzitters.
Een dossier dat zich wellicht als eerste kwalificeert om samen met SGH en andere organisaties op te pakken is de Nota Ruimte en de provinciale plannen van Zuid Holland.

Nota Ruimte en plannen provincie Zuid Holland
Recent heeft demissionair minister Mona Keizer de Nota Ruimte uitgebracht. Hierin is onder andere aandacht voor de veenweidegebieden in het Groene Hart: enerzijds gericht op bescherming van dit gebied, anderzijds gericht op invulling van de vele opgaven in ons land, waaronder woningbouw en energie opwek. Tegelijkertijd heeft de provincie Zuid Holland 11 zoekgebieden voor windmolens aangewezen met het voorstel tot realisatie van 67 windturbines van elk 240 meter hoog in het Groene Hart (zie ook onze laatste digitale nieuwbrief). Deze hoogte benadert de zendmast in IJsselstein, die met kerst al vanaf Amsterdam te zien is. Naast het verlies van het open landschap in Zuid Holland en bedreiging van weidevogels komt er dan een keten van mega grote turbines noord en oost van de Lopikerwaard. Dit nog los van de plannen van de provincie Utrecht voor een aantal mega turbines langs de A12 en A2. Dat we moeten overschakelen op duurzame energie is ook de WBL duidelijk. Maar of dat ten koste mag gaan van een eeuwenoud en uniek gebied en eventueel zelfs van de biodiversiteit en of er heden ten dage geen betere mogelijkheden zijn is de vraag.

De WBL beraadt zich of ze op deze plannen moet reageren en zo ja, dan liefst samen met meerdere organisaties en ook hier komt de SGH in beeld.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Een vogelwandeling op de Achterkade, 60 jaar later

tekst en foto's: Gerrie Abel

Het is 15 mei 1965 als de Nederlandse ornitholoog Jules Philippona met verrekijker, pen en papier over de Achterkade bij Lopik loopt. Hij start bij de watertoren langs de Damweg en loopt precies in één uur over de kade richting Polsbroek om te noteren welke weidevogels hij hoort en ziet. Jules Philippona was een toegewijd ornitholoog, vooral van ganzen en weidevogels. In 2001 kreeg ik zijn aantekeningen van die wandeling in 1965. Ik was onder de indruk van wat er aan beide zijden van de Achterkade in de polders verbleef. Hij noteerde o.a. zomertaling (7 tot 9), grutto (11), scholekster (1), kievit (6), slobeend (3), graspieper (2) en veldleeuwerik (12 zingende mannetjes). Ook vlogen er volgens zijn aantekeningen zes zwarte sterns rond, luid roepend, met nestmateriaal in hun bek.

60 jaar later

Het is 15 mei 2025, precies 60 jaar later, als ook ik bij de watertoren start om te ervaren wat hij moet hebben gezien en gehoord. Een wandeling langs een groene oase met afwisselende vogelgeluiden, maar ook met een harde realiteit. In deze periode is het vogelbroedseizoen op haar hoogtepunt, veel vogels zitten nog op eieren, de weidevogels en eenden hebben al jongen en zomergasten zoals tuinfluiter en spotvogel sloven zich uit met het zingen van het hoogste lied. Ik zie dat de bomen fris groen van kleur zijn en mooi afsteken tegen de blauwe luchten. Ze vormen een groen lint door de polders tussen Lopik en Polsbroek. Wilg, es, els, eik en populier zijn 60 jaar later hoog genoeg om te nestelen voor o.a. buizerd, boomvalk en uilen. Halverwege de wandeltocht laat een opvliegende ransuil mij schrikken, maar ik ben verheugd hem hier aan te treffen. Hij zal hier wel ergens op de kade broeden.

Al snel zie ik dat alle weilanden zijn gemaaid, de 1e snede gras is er door de agrariërs afgehaald. Het warme en droge voorjaar heeft er waarschijnlijk voor gezorgd dat het maaiseizoen al vroeg kon beginnen. Op de kale weilanden zie ik enkele foeragerende kieviten lopen. Ik kijk extra goed, maar zie nergens jonge pullen lopen. Wel zie ik veel jonge spreeuwen, net uitgevlogen uit hun nest en nu in grote groepen en met veel herrie, voedsel zoekend op de gemaaide weilanden.

….”Een wandeling langs een groene oase met afwisselende vogelgeluiden, maar ook met een harde realiteit. “ ….

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

…. ”Weidevogelbescherming is in deze graspolders hard nodig, maar dat heb ik hier maar sporadisch gezien en is dat op deze schaal dan wel voldoende om onze boerenlandvogels te behouden?” ….

foto rechtsonder: grutto

Op het eerste, nog onbewerkte bouwland, zie ik ook de eerste wakende scholeksters en kieviten. Ze hebben hier waarschijnlijk een nest (of jongen) want bij het overvliegen van een bruine kiekendief verdedigen ze hun territorium vurig.
Na ruim een halfuur lopen zie ik op het tweede bouwland eindelijk weer territoriale kieviten en zie ik ook een stokje staan, met daarom heen een stuk onbewerkt land. Hier ligt waarschijnlijk een vogelnest en zijn weidevogelbeschermers actief geweest. Waarschijnlijk hebben zij ook gezorgd voor een broedpaal voor scholeksters, die ik even verderop in een sloot aantref.

Eenden
Ik blijf gedurende mijn wandeling op de kade zoeken naar vogels in de polder, maar het blijft schaars. Wel tref ik regelmatig krakeenden aan, deze soort kwam hier 60 jaar geleden nog niet voor. Hij lijkt een soort vervanger te worden voor de wilde eend, die het in Nederland steeds moeilijker krijgt. De krakeend doet het relatief goed in Nederland; de populatie is in de afgelopen decennia toegenomen. Het zijn planteneters en ze profiteren van **voedselrijke wateren** met veel onderwaterplanten, kroos en zaden van waterplanten. Voor de wilde eend geldt het omgekeerde, jonge wilde eenden vinden in het water steeds minder geschikt voedsel zoals waterinsecten, watervlooien en muggenlarven.
Na ongeveer een uur gewandeld te hebben kom ik een andere soort eend tegen, een mannetje slobeend, hij vliegt door mijn aanwezigheid op, om even later weer te landen, waarschijnlijk ergens een nest, want hij blijft erg waaks.

Tussenbalans
Dan nader ik het eindpunt, zoals Jules Philippona in 1965, ongeveer honderd meter voorbij de oversteek met het Kerkepad en ik maak voor mezelf een tussenbalans op. Waar zijn zomertaling, zwarte stern, grutto, veldleeuwerik en graspieper gebleven? Ik heb geen enkel teken van leven van deze iconische weidevogels gehoord of gezien. Verder heb ik vandaag het geluid van alarmerende tureluurs gemist, een soort die probeert zich te handhaven in het intensief bewerkt polderlandschap. Misschien zitten ze nog te broeden en houden ze zich stil om niet op te vallen voor predatoren.

Gelukkig zijn kievit en scholekster nog wel in klein aantal aanwezig, maar lijken ze alleen succesvol te kunnen broeden op bouwland. Weidevogelbescherming is in deze graspolders hard nodig, maar dat heb ik hier maar sporadisch gezien en is dat op deze schaal dan wel voldoende om onze boerenlandvogels te behouden?

Reigers
Van de reigerachtigen zag Philippona in 1965 alleen de blauwe reiger. Op mijn zoektocht kom ik de purperreiger (3) en een grote zilverreiger tegen. De polders in de Lopikerwaard zijn in de afgelopen tiental jaren verrijkt met deze twee soorten reigers. Het gaat beide soorten reigers voor de wind in ons land. In de categorie ‘grote’ vogels vallen verder veel knobbelzwanen op de graslanden op, een tiental vogels foerageert er, een enkele knobbelzwaan broedt er.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Ganzen
Dan vliegt mij een paartje nijlganzen tegemoet, deze soort staat niet op de lijst uit 1965. Het paartje nijlganzen gaat iets verderop in het weiland zitten wachten tot ik doorloop. Waarschijnlijk hebben ze in een van de knotbomen of in een oud kraaiennest een broedsel. Er staan overigens helemaal geen ganzen op de vogellijst uit 1965. De nijlgans, maar bijvoorbeeld ook de grote Canadese gans kwamen toen nog niet voor in Nederland. Het grootschalige agrarisch landschap is in de loop der jaren steeds aantrekkelijker geworden voor ganzen. De ganzen zijn een duidelijk voorbeeld van een groeiende vogelpopulatie in de afgelopen 60 jaar.

Spotvogel
Op de terugweg hoor ik nog steeds spotvogels tussen de bramen en vlierstruiken. Een geluid waar ik in het voorjaar iedere keer weer enthousiast van wordt. Het liedje bestaat uit een uitgebreid repertoire, volgens mij kan geen enkel vogelboek zijn lied beschrijven, het is onnavolgbaar, gevarieerd en hij is zelfs in staat om andere vogels te imiteren. Zo werd ik even om de tuin geleid, meende een alarmerende scholekster te horen, maar bij het zoeken naar deze vogelsoort kom ik uiteindelijk uit bij een zingende spotvogel in een bramenstruik. De spotvogel maakte 60 jaar geleden ook al gebruik van deze houtkade. Het is een typische bewoner van kleine groene landschapselementen zoals die voorkomen in de Lopikerwaard, waaronder houtkaden, pestbosjes, eendenkooien en erfbeplanting.

Geuren en kleuren
Wandelen over de groene houtkade is ook een ervaring met geuren en kleuren. De sterk geurende en bloeiende meidoorn wordt in deze periode afgewisseld met het kleurrijke geel van de gele lis, de bloeiende witte vlier en de paarse knoppen van de kale jonker. Prachtig om door heen te lopen en een voedselbron voor insecten. Maar tegelijkertijd realiseer ik me dat het stikstofprobleem, waar we in Nederland mee kampen, ook hier zijn weerslag heeft. Het merendeel van de planten en struiken op de houtkade is stikstofminnend of het zijn plantensoorten die goed overweg kunnen met stikstofrijke omstandigheden. Terloops vraag ik me af welke planten Jules Philippona in 1965 tegen kwam. Dat zullen we nooit weten, want hij is in 2020 op 96-jarige leeftijd overleden.

Amsterdammer
De Achterkade heeft nu een wandelfunctie, maar vandaag kom ik geen wandelaars tegen, de stilte en rust overheersen deze ochtend. Met blauwe luchten, fladderende vlinders en zingende spotvogels loop ik weer terug naar de watertoren. Daar ontmoet ik een fietser uit Amsterdam. Hij is enthousiast over de groene uitgestrektheid van de Lopikerwaard. Dat kan ik alleen maar beamen. En na een kort praatje fietst hij verder richting de hoofdstad en blijf ik mijmerend achter. Ja, de groene uitgestrektheid in de Lopikerwaard is prachtig en moeten we koesteren, maar ik mis daarbij de kleuren van grutto en zomertaling en de geluiden van zwarte stern en veldleeuwerik. En als ik mijn verrekijker opruim en mijn fiets pak, komt er plots een vraag in mij naar boven: Hoe zal het over 60 jaar zijn?
Zijn er dan nog weidevogels voor de spotvogel om te imiteren?

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

door Wil Ligthart

Basiskwaliteit Natuur – helpt u mee om dit tot een succes te maken?

Onder de noemer Basiskwaliteit Natuur (BKN) kunt u voor uw woonomgeving nagaan hoe de natuur ervoor staat. Door uw waarnemingen van planten en dieren te registreren helpt u mee om te laten zien of de situatie verbetert of verslechtert.

Op de site *samenvoordiversiteit.nl* staat hoe het werkt. Grote natuurorganisaties zoals Vogelbescherming, SOVON, Naturalis en Natuurmonumenten selecteerden 645 soorten planten en dieren om te bepalen hoe de natuur ervoor staat. Voor het veenweidelandschap zijn er 229 indicatorsoorten, variërend van slootplanten en paddenstoelen tot bomen en van kikkers en bijen tot vogels en zoogdieren.

Op de site *groenebondgenoten.nl/themas/basiskwaliteit* kunt u zien dat alle locaties in de Lopikerwaard in de op een na onderste categorie zitten. Ook kunt u zien hoe u zelf kunt meedoen.

Wat zou het mooi zijn als bij de komende gemeenteraadverkiezingen politieke partijen in hun programma opnemen dat zij streven naar een verbetering van kwaliteit D naar C of hoger! Praat hierover met elkaar en gebruik uw invloed om dit te bewerkstelligen!

door Wil Ligthart

Willeskop heringericht en volop in gebruik voor natuur en natuurbeleving

Het gebied Willeskop is de afgelopen jaren ingrijpend aangepakt, daarover is in eerdere Magazines uitgebreid bericht. Op 17 juli 2025 vond de officiële opening van het project 'Waterberging en -doorvoer Willeskop' plaats. Door dit project van het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, Staatsbosbeheer en de provincie Utrecht is het nu mogelijk om water vanuit de gekanaliseerde Hollandsche IJssel en omgeving tijdelijk te bergen in Willeskop of door te voeren via gemaal De Koekoek naar de Lek. Dat is nodig bij lange periodes van regen en een stijgend peil in de Hollandsche IJssel. Ook de oevers en eilandjes hebben een onderhoudsbeurt gehad. Er is volop ruimte voor plant en dier en de verwachtingen zijn hoog gespannen over soortenrijkdom en aantallen. Voor de natuurliefhebber is het prachtig wandelen en zijn de klompenpaden weer geopend.

Niet eerder vertoonde pimpelmezeninvasie

Wie de afgelopen tijd naar buiten is geweest, is het misschien opgevallen: heel veel pimpelmezen. Met name in de kustgebieden werden ongekende aantallen van pimpelmezen waargenomen, iets dat nog nooit eerder in deze omvang is vastgesteld in Nederland. Een onophoudelijke stroom van groepjes 'pimpels' in de lucht, maar ook tuinen waren rijkelijk bezaaid. Met name in het weekend van 18 en 19 oktober ging het los met pimpelmezen. In dit weekend werd het oude dagrecord van het aantal langstrekkende pimpelmezen bijna vervijfvoudigd! Op 18 oktober 2025 werden op Vlieland ruim 50.000 pimpelmezen geteld. Volgens de tellers is dat een voorzichtige schatting, vermoedelijk vlogen er veel meer langs. Op die dag werden in ieder geval op Texel en Ameland vergelijkbare situaties vastgesteld, met tienduizenden langstrekkende pimpelmezen. Dit maakt het aannemelijk dat er honderdduizenden pimpelmezen rondvlogen in het noordelijke kustgebied.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Een knuffel voor het nieuwe fietsroutenetwerk

tekst: John van Echtelt

foto: Anne Hamers

John van Echtelt is eigenaar oprichter van de BuurtImpact-Coach B.V, een 'Social impact organisatie' die lokaal impact wil maken op het gebied van recreatief bewegen, beleven en ontmoeten. De provincie Utrecht heeft John voor deze opdracht ingehuurd.

Zoals vorig jaar december al gemeld in het decembernummer van het WBL Magazine heb ik afgelopen winter als projectleider het fietsroutenetwerk voor de provincie Utrecht mogen vernieuwen. Na onderzoek door de provincie en Routebureau Utrecht ontstonden in alle 26 gemeenten samen circa 350 km extra routelijnen. Het netwerk bestaat nu uit 1.850 km veilige en aantrekkelijke fietsroutes. Het bevat 710 knooppunten en ruim 6.500 routeborden.

Op startlocaties en belangrijke knooppunten zijn informatiepanelen geplaatst met een fietskaart, (meertalige) uitleg over het netwerk en een QR-code voor meer informatie. Het netwerk sluit volledig aan op de netwerken van de omliggende provincies. Grenzeloos fietsplezier!

Alle routeborden op de goede plek

Afgelopen zomer controleerden vrijwilligers van de Fietsersbond het hele fietsroutenetwerk. Via Meldpunt routes *(www.meldpuntroutes.nl)* konden ze aangeven dat routeborden bijvoorbeeld onnodig aan de linkerkant van de weg hingen. Die borden zijn naar een betere plek verplaatst. Ze vulden een vragenlijst in over hoe ze het knooppuntenfietsen hebben ervaren en enkele vrijwilligers van de Fietsersbond Routeplanner beoordeelden ook de wegdekkwaliteit onderweg. Fijn om te lezen dat fietsers aangeven dat de nieuwe routes prettig zijn gekozen. Op enkele (verbindende) routelijnen is terecht commentaar, maar ze zijn erg positief over de afwisseling in de routes en fietsen duidelijk met plezier rond.

Fietsen is vrijheid

Regelmatig glimlach ik als ik door het Stadspark van Montfoort loop en mensen met hun helm op zie die op een bankje een broodje eten. Dan ben ik blij dat we de route hier hebben aangepast. En een tijdje geleden wandelde ik tussen Montfoort en Benschop, toen een mevrouw op haar fiets stopte. Ze vertelde hoe blij ze was dat de bordjes duidelijk zichtbaar zijn. Fietsen is vrijheid voor haar en nu haar geheugen haar soms in de steek laat, is het heel belangrijk dat de nummers op haar briefje onderweg goed te zien zijn. Daarom is ze niet bang om te verdwalen en kreeg ik een knuffel van haar.

Een groter compliment konden we niet krijgen.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Duurzaam tuinieren: de hoogte in

tekst en foto's: Irene Schuller

foto boven: wilde wingerd en foto onder: klimhortensia in de herfst

In elke tuin en op elk erf is bebouwing en zijn er dus ook muren. Die muren zijn vaak leeg en kaal, geen insect of vogel kan er iets mee. Dat is eigenlijk heel jammer, want met muurbegroeiing creëren we een nieuwe leefomgeving voor veel soorten. Insecten vinden tussen takken en bladeren beschutting tegen zon, kou of regen en ze kunnen zich er goed verstoppen. In bloei geven veel klimplanten voedsel aan insecten in de vorm van nectar en de besjes van sommige soorten zijn goed voer voor vogels. Merels zijn bijvoorbeeld gek op de besjes van de vuurdoorn.

Je hoort nog wel eens dat klimplanten of muurbegroeiing slecht is voor een muur maar dat is vaak helemaal niet zo. Planten houden zon, regen en temperatuurschommelingen tegen wat helpt tegen erosie van het oppervlak. Het heeft ook een isolerend effect: het huis blijft in de zomer koeler en in de winter zijn de stookkosten iets lager. Bij goed metselwerk kunnen de hechtworteltjes geen kwaad. Alleen bij oude muren met poreus metselwerk kunnen klimplanten met hechtwortels het metselwerk kapot maken en kunnen stenen los raken.

Klimplanten die zelf klimmen zijn klimop, klimhortensia, trompetbloem en wilde wingerd. Zij hebben hechtwortels. Je kunt ook een soort kiezen zonder hechtwortels, zoals vuurdoorn of winterjasmijn. Vuurdoorn moet omhoog geholpen worden, je moet hem met bijvoorbeeld ogen en tie-wraps vastmaken aan de muur. Winterjasmijn heeft een rek nodig waar je de takken doorheen vlecht. Datzelfde geldt voor clematis, een soort die in veel variaties verkrijgbaar is met vroege of latere bloeiers en in veel kleurvarianten.

Favoriete klimmers

De meest bekende en meest waardevolle soort voor een tuin of erf is zondermeer de klimop, hedera. Hedera helix is inheems en verdient daarom de voorkeur. Een groenblijvende plant die snel een hele muur kan bedekken. Hij kan tegen droogte en de volle zon, maar hij doet het ook op een schaduwmuur. Een oersterke plant die aan het einde van zijn takken ander blad vormt en gaat bloeien. Die bloeiende takken worden gekweekt als struikklimop en ook die is heel waardevol in je tuin. Struikklimop bloeit laat in het najaar als bijna alles is uitgebloeid. Op de bloemen komen daarom op een mooie najaarsdag heel veel insecten af die van de nectar snoepen. Omdat hij groenblijvend is, vormt klimop in de winter hij een goede schuilplaats voor spinnen, kevertjes en allerlei andere kleine beestjes die de winter moeten zien te overleven. Dat weten koolmezen,

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

roodborstjes en winterkoninkjes ook, die zoeken tussen de takken naar zo'n eiwitrijk hapje. In het voorjaar biedt een mooie volle klimop nestgelegenheid voor diezelfde zangvogeltjes en de merel. Een klimop moet wel binnen de perken gehouden worden, dat kan gewoon met de heggenschaar. En houd hem weg van dakgoten en kozijnen.
De wilde wingerd is vooral in het najaar zo mooi dat ik daar echt wat aandacht aan wil geven. We zien hem weinig en dat is wel begrijpelijk, want het is een enorme groeier. Een normaal woonhuis is eigenlijk te klein voor deze plant maar op het platteland staan vaak grote schuren met kale muren, daar is de wilde wingerd geschikt voor.

Net als de klimop moet je hem uit de dakgoot houden maar zoals gezegd, de hechtwortels kunnen geen kwaad bij modern metselwerk. In de begroeiing vind je een grote diversiteit aan insecten waar zangvogels wel raad mee weten. Ik zag er laatst één in Frankrijk op een landhuis, de hele voorgevel was rood van de wilde wingerd in herfstkleuren, echt prachtig. Het allerleukste vond ik de vele huismussen die in die wingerd woonden. Ze vlogen aan alle kanten de wingerd in en uit, er zaten tientallen nestjes in die ene klimplant.

Een andere topper is de vuurdoorn. Van nature eigenlijk geen klimplant, toch lukt het heel goed om een muur mooi vol te laten groeien. De truc is om een aantal hoofdtakken vast te maken aan de muur. Door zo'n twee keer per jaar te snoeien krijg je een mooie begroeide muur. Het is een makkelijke plant die graag wat zon heeft, hij kan goed tegen droogte. Vuurdoorn combineert een aantal fijne eigenschappen voor vogels. Iedere huiskat die het ooit geprobeerd heeft weet het, de doorns prikken echt heel naar. Dat maakt een vuurdoorn een veilige plek om te nestelen. In mijn eigen vuurdoorn, zie foto, broedt ieder jaar een merel. Daarnaast komen er vooral tijdens de bloei heel veel insecten op een vuurdoorn af, allemaal lekkere hapjes voor zangvogels. Het derde sterke punt zien we in het najaar als de bessen rijpen: merels, koperwieken en kramsvogels zijn er gek op. Voor ons is hij twee keer per jaar mooi: in het voorjaar met veel witte bloemetjes en in het najaar met al die rode besjes.

Op een muur waar veel schaduw is doet een klimhortensia het goed. Hij groeit vrij langzaam en daardoor is het een makkelijke klimplant, je hoeft hem niet zo vaak te snoeien.

…. Het allerleukste vond ik de vele huismussen die in die wingerd woonden. Ze vlogen aan alle kanten de wingerd in en uit, er zaten tientallen nestjes in die ene klimplant. ….

foto: klimop

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Leifruit

Iets om zeker over na te denken is de aanplant van leifruit. De meest bekende is de druif die het prima doet tegen een warme zonnige muur. Ook appel, peren en pruimen zijn te koop als leiboom. Voor insecten en vogels is dat een aantrekkelijke optie want er komen altijd veel insecten op de bloesem af en vogels eten graag een hapje mee van het fruit.
Voorwaarde is wel dat je het fruit niet bespuit tegen welke ziekte dan ook. Insecten gaan er dood van, dat is vaak juist de bedoeling.

Vogels die insecten eten krijgen vaak veel te veel bestrijdingsmiddel binnen en worden er ziek van. Het is daarom belangrijk dat je de goede fruitboom op de goede plek zet. Houd rekening met de grondsoort en de plek ten opzichte van de zon en kies op basis daarvan een geschikte soort. Dan heb je de meeste kans op gezonde planten.

Er is genoeg keuze om een muur te laten begroeien, er zijn veel verschillende soorten en variëteiten. Kijk eerst goed naar de plek voordat je een keus maakt. Zon of schaduw, luwte of juist veel wind, nat of droog en de grondsoort zijn allemaal factoren die bepalen welke plant ergens gedijt. Groen is altijd beter dan steen. Maar de ene plant levert voor de natuur wel meer voordeel op dan de ander!

foto boven: vuurdoorn en
foto onder: klimhortensia

De klimhortensia ziet er altijd een beetje rommelig uit met kronkelige takken. Dat maakt het een fijne plant om in te broeden voor winterkoning, merel en roodborst. En ook deze plant wordt gewaardeerd door kleine beestjes als prima insectenhotel. Hij bloeit lang met grote witte schermen, een plezier om naar te kijken!

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

H5N1-virus opnieuw wijdverspreid onder wilde vogels

Tien jaar geleden was massale vogelsterfte als gevolg van vogelgriep nog een onbekend verschijnsel in Nederland, maar inmiddels worden we om de haverklap geconfronteerd met uitbraken van deze tragische ziekte onder wilde vogels. Sinds enige tijd is het opnieuw flink mis. Het H5N1-virus verspreidt zich sinds begin oktober over een groot deel van Nederland en onder een flink aantal vogelsoorten.

Nadat ons vanuit Duitsland beelden bereikten van grote aantallen zieke en dode Kraanvogels, is ook in ons land het aantal gevallen van hoogpathogene aviaire influenza (HPAI) onder watervogels fors gestegen. Opnieuw hebben we te maken met een variant van het H5N1-virus, dat genetisch verwant is aan het virus dat in de jaren negentig van de vorige eeuw voor het eerst opdook bij pluimvee in China. Vogelgriep is een zoönose, het kan worden overgedragen van vogels op mensen en huisdieren. Mocht je dode watervogels vinden, raak deze dan niet met je blote handen aan en maak er een melding van! Melden doe je online op onderstaand adres.
https://dwhc.nl/meldingsformulier/

foto: Suzanne van der Horst, Canadese Gans met vogelgriep

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

foto: Jan Kooijman

Wadende vrouw

tekst: Waldien Burger,
met dank aan Theo van Berkel
www.vanberkelbeelden.pictures

K.F.Hein Fonds
Het K.F. Hein Fonds steunt goede doelen in de provincie Utrecht. Onder andere op het gebied van monumentenzorg, natuur en duurzaamheid en cultuur. K.F. Hein was een tot Nederlander genaturaliseerde Duitse zakenman, die carrière maakte bij de Steenkolen Handels Vereniging (SHV) in Utrecht. Na zijn dood in 1945 kwam zijn vermogen in de stichting die hij in 1938 had opgericht.
www.kfhein.nl

Meer werk van Margriet Barends
Ook het beeld 'De Handreiking' bij Kasteel Montfoort is van Margriet Barends.
www.margrietbarends.com

"Badende vrouw"
van Rembrandt van Rijn

In de Dorpstraat in Linschoten, tegenover nummer 71, staat sinds 16 maart 2000 een bronzen beeld van Margriet Barends: 'Wadende vrouw'. Het beeld is geïnspireerd op het schilderij van Rembrandt van Rijn, 'Badende vrouw' uit 1654, met de kenmerkende pose van omhoog gehouden kleren om ze niet nat te laten worden.

Al in 1985 maakte Margriet Barends haar eerste versie van de Wadende vrouw, dat was een klein beeldje van 19 cm hoog in een oplage van 9 exemplaren in brons. In 1986 volgde een tweede versie waarbij de vrouw iets voller was, 17 cm hoog in een oplage van 5 beeldjes. Daarna werd als leerproject 'Wadende vrouw III' gemaakt, een veel grotere versie in beton, uitgevoerd tot halverwege de onderbenen, zodat de vrouw letterlijk lijkt te waden. Deze versie staat sinds september 2015 bij het atelier van het Montfoorts Kunstenaars Collectief waar Margriet Barends jaren deel van uitmaakte.

K.F. Hein Fonds: Utrecht beter en mooier maken
Rond 1998/1999 heeft de K.F. Hein Stichting Margriet Barends gevraagd een grote versie van haar beeld Wadende vrouw te ontwerpen om aan Montfoort te schenken. Op 27 april 1999 stuurde de Stichting een brief aan wethouder Vinkenburg om het te mogen plaatsen. Het gemeentebestuur was enthousiast en stuurde op 18 mei een brief naar de gemeenteraad om akkoord te gaan met plaatsing, hoewel nog niet was bepaald waar. Op 14 september besloot de raad het beeld te plaatsen aan de Dorpstraat in Linschoten. Alleen het raadslid van de SGP maakte bezwaar, hij vond het horizonvervuiling en niet passen in het beschermde dorpsgezicht. Voor sokkel, straatwerkzaamheden en een bank werd 9.480 gulden begroot.

Op 17 maart 2000 is de Wadende vrouw door wethouder Vinkenburg onthuld in bijzijn van Margriet Barends, afgevaardigden van het K.F. Hein Fonds en enkele inwoners van Linschoten. Momenteel woont en werkt Margriet Barends in Ulrum in Groningen en werkt ze in een heel andere stijl met kenmerken van De Stijl, Bauhaus en Kubisme.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Een unieke beleving in de natuur!

Even weg van de drukte? Bij Het Beloken Land vergader je midden in het groen of beleef je een onvergetelijk uitje met collega's, familie of vrienden.

Bezoek de eendenkooi met gids, geniet van een boerenlunch, maak een huifkartocht of ontdek het museum met oude rijtuigen.

We werken op afspraak en ontvangen groepen vanaf 10 personen, zo maken we er iets bijzonders van!

www.hetbelokenland.nl | 0636394546

ADVERTEREN IN HET WBL MAGAZINE?

Voor een gering bedrag kunt u uw bedrijf of organisatie onder de aandacht brengen bij onze lezers. U ondersteunt daarmee ook de Werkgroep Behoud Lopikerwaard en maakt mede deze uitgave mogelijk.

Ontdek

GASTERIJ DE TOREN

Benedeneind Zuidzijde 283a, Benschop

Midden in de polder, tussen de groene weilanden, vindt u Gasterij De Toren. Een warme, rustige en natuurlijke ontmoetingsplaats waar u kunt genieten van chef-kwaliteit gerechten in onze bistro, persoonlijke arrangementen en diverse activiteiten. Grote en kleine gezelschappen kunnen bij ons terecht voor feesten en partijen, culinaire belevenissen, workshops, vergaderingen en nog veel meer.

Wij heten u van harte welkom!

Gasterij De Toren
Dé ontmoetingsplaats midden in de Polder

Telefoon 06-20984120
Website www.gasterijdetoren.nl
Email info@gasterijdetoren.nl
Facebook facebook.com/gasterijdetoren

